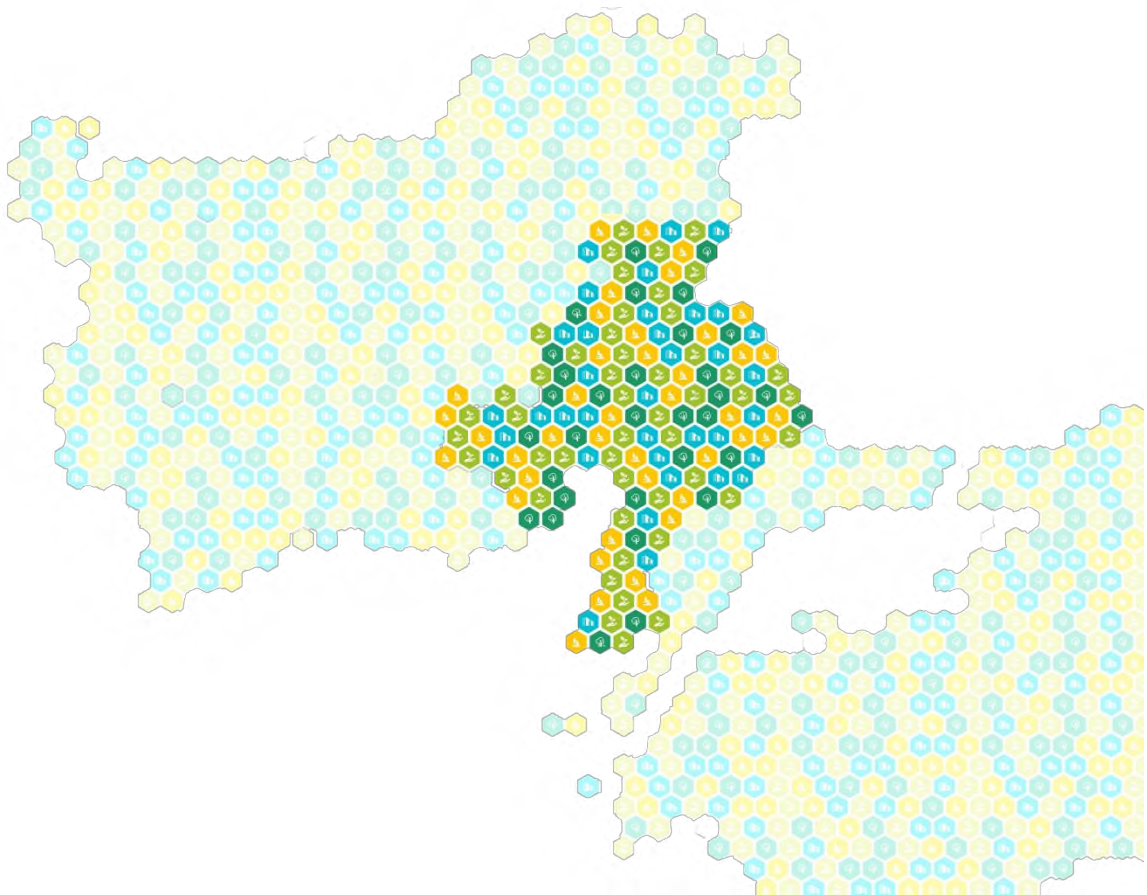

ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНИ МЕРКИ

които да се финансират по програмата за сътрудничество
INTERREG - IPA CB 2021-2027
между Република България и Република Турция

СТРАТЕГИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК С ФИГУРИ	II
СПИСЪК С ТАБЛИЦИ.....	II
1. ОСНОВАНИЕ, ИЗИСКВАНИЯ, МЕТОДОЛОГИЯ.....	1
2. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ НА СТРАТЕГИЯТА.....	6
3. СТРАТЕГИЧЕСКИ КОНТЕКСТ	8
3.1. ЕВРОПЕЙСКИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ.....	8
3.1.1. Политически цели за програмен период 2021 – 2027г.....	8
3.1.2. Приоритети (ПК) на Европейската комисия 2019-2024г.....	9
3.1.3. Териториален дневен ред 2030 – Бъдеще за всяко място	10
3.1.4. Международно сътрудничество в Черно море	11
3.1.5. Подготовка за INTERREG след 2020.....	12
3.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ОТ НАЦИОНАЛНО И РЕГИОНАЛНО НИВО	13
3.2.1. Стратегически документи на Република България	13
3.2.2. Стратегически документи на Република Турция	14
3.3. Подготовка за INTERREG след 2020 – насоки за трансгранично сътрудничество	15
4. АНАЛИЗ.....	16
5. ИНТЕГРИРАН ПОДХОД	17
6. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ (СтЦ), СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ (СпЦ), МЕРКИ (М):	25
6.1. Стратегическа цел 1: Постигане на устойчив икономически растеж, базиран на повишаване конкурентоспособността на местната икономика, дигитална и зелена трансформация	25
6.1.1. Специфична цел 1.1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и подобряване на бизнес средата (МСП)	25
6.1.2. Специфична цел 1.2: Повишаване степента на дигитализация, енергийната ефективност и климатична неутралност на местната икономика	27
6.1.3. Специфична цел 1.3: Подобряване на квалификацията на местни общности за успешна интеграция в пазара на труда	27
6.1.4. Специфична цел 1.4: Развитие на туризма	28
6.1.5. Специфична цел 1.5: Повишаване приноса на природното наследство за балансираното устойчиво социално-икономическо развитие на региона	30
6.2. Стратегическа цел 2: Развитие на по-добър достъп до услуги от общ интерес..	30
6.2.1. Специфична цел 2.1: Създаване на дигитални и зелени решения за по-добро обслужване на населението в трансгранична среда	31
6.2.2. Специфична цел 2.2: Намалвяване на замърсяването и негативните ефекти от изменението на климата и предвидимите природни бедствия с трансграничен характер.....	32
7. УЧАСТИЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ / ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА	34
8. МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА	41

СПИСЪК С ФИГУРИ

Фигура 1. Методология за разработване на териториалната стратегия.....	3
Фигура 2. Модел на взаимодействие между приоритетни области на намеса и свързаните с тях цели и мерки.....	18
Фигура 3. Зона за намеса и зони за интензивна намеса.....	23
Фигура 4. Мярка 1.1 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса.....	25
Фигура 5. Мярка 1.2 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса.....	27
Фигура 6. Мярка 1.3 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса.....	28
Фигура 7. Мярка 1.4 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса.....	29
Фигура 8. Мярка 1.5 – Зона за намеса и зони за интензивна намеса.....	30
Фигура 9. Мярка 2.1 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса.....	31
Фигура 10. Мярка 2.2 – Зона за намеса и зони за интензивна намеса.....	33

СПИСЪК С ТАБЛИЦИ

Таблица 1. Членове на Работната група от Р. България и Р. Турция.....	36
---	----

1. ОСНОВАНИЕ, ИЗИСКВАНИЯ, МЕТОДОЛОГИЯ

Настоящата териториална стратегия се разработва с цел да се отговори на нуждите на програмата за сътрудничество INTERREG - IPA CB 2021-2027 между Република България и Република Турция да допринесе за устойчиво икономическо развитие на региона. Прилагането на мерките на териториалната стратегия ще се извършва в рамките на РО5 „Европа по-близка до гражданите“.

Документът се изготвя в тясна координация с местните заинтересовани страни от региона на ТГС. Стратегията ще съдържа пакет от интегрирани мерки, включително идентифициране на функционални области, методология за управление, мониторинг и оценка, както и списък на операциите и потенциалните бенефициенти, които да бъдат финансирани по програмата INTERREG - IPA CBC 2021-2027 между Република България и Република Турция. Документът ще съответства на правната рамка, като се вземат предвид спецификите на програмната област, като се фокусира върху трансграничното измерение чрез идентифициране на съвместни предизвикателства и потенциали за развитие.

Осигуряването на многостепенно управление ще се осъществи чрез включване на всички компетентни нива (следвайки регионален подход отдолу-нагоре в тясно сътрудничество с програмните структури), при спазване на принципа на партньорство и за равенството между мъжете и жените и недискриминацията.

Териториалната стратегия ще бъде представена на различни събития и регионални консултации.

Съгласно Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА¹ относно европейските фондове за периода 2021-2027 г. с цел укрепване на подхода за интегрирано териториално развитие, инвестициите под формата на териториални инструменти следва да се основават на териториалните и местните стратегии за развитие. Тези териториални стратегии следва да бъдат разработени и одобрени на отговорността на съответните органи или организации, които следва да носят отговорността за подбора на операциите, които ще бъдат подпомогнати, или да вземат участие в него.

Изискванията към териториалните стратегии са разписани в Член 23 от Регламента:

„1. Териториалните стратегии, изпълнявани съгласно член 22, буква а) или буква в), съдържат следните елементи:

- а) географския район, обхванат от стратегията;
- б) анализ на нуждите и потенциала за развитие на района;
- в) описание на интегриран подход, който дава отговор на набелязаните нужди и потенциал за развитие;
- г) описание на участието на партньори в подготовката и изпълнението на стратегията в съответствие с член 6.

¹https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:26b02a36-6376-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0010.03/DOC_1&format=PDF

Териториалните стратегии могат да съдържат и списък на операциите, които ще бъдат подпомагани.

2. Териториалните стратегии се изготвят на отговорността на съответните градски, местни или други териториални органи или организации.

3. Когато списъкът на операциите, които ще бъдат подпомагани, не е включен в териториалната стратегия, съответните градски, местни или други териториални органи или организации подбират или участват в подбора на операциите.

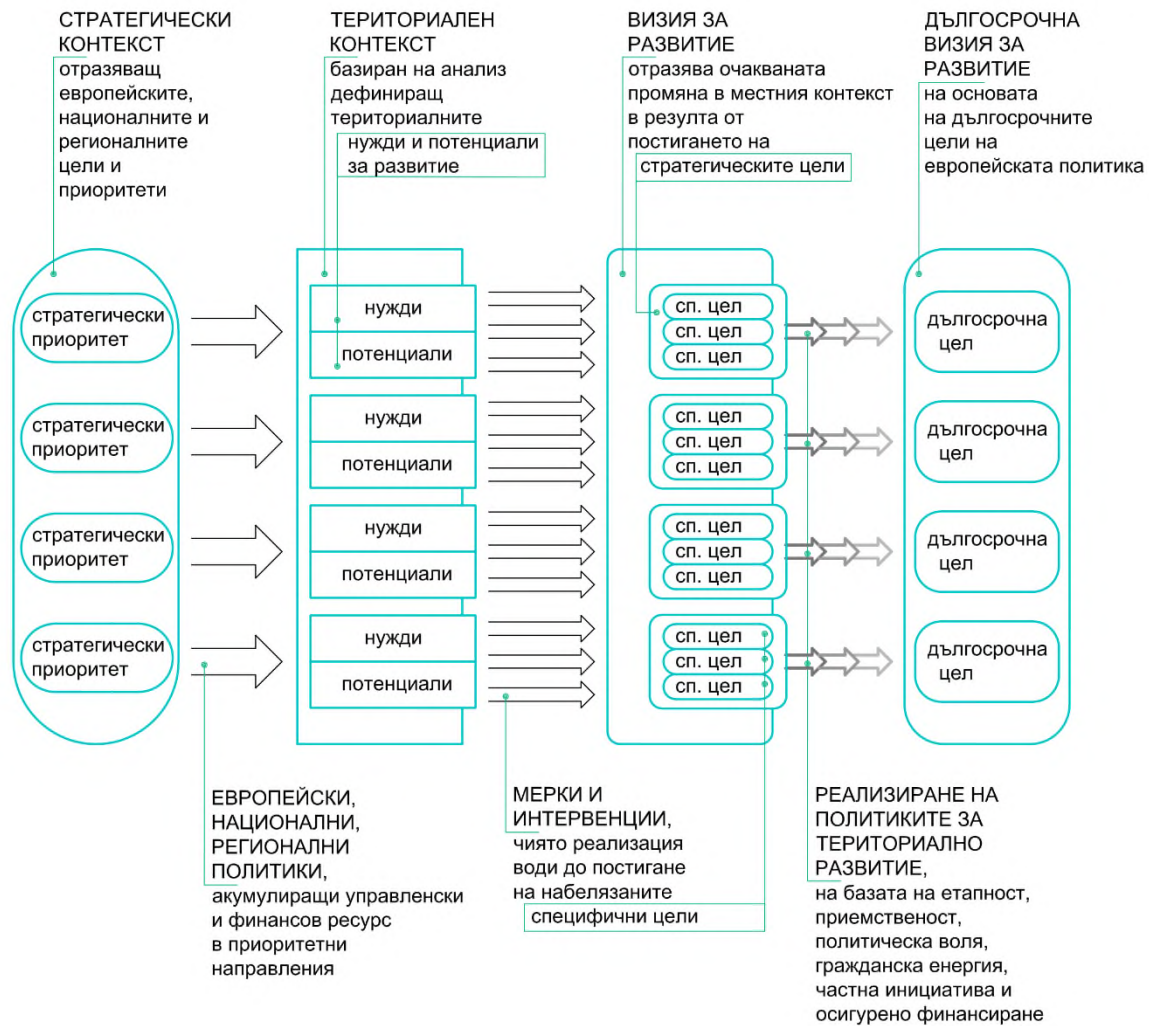
Избраните операции трябва да съответстват на териториалната стратегия.

4. Когато градски, местен или друг териториален орган или организация изпълнява задачи, които са отговорност на управляващия орган и които са различни от подбор на операции, управляващият орган го определя за междинен орган.

5. За изготвянето и разработката на териториални стратегии може да се предоставя подпомагане.”

Методологията на изработване на териториалната стратегия е тясно свързана с основната ѝ цел съгласно Техническата спецификация на проекта – да се отговори на нуждите на програмата за сътрудничество INTERREG - IPA CBC 2021-2027 между Република България и Република Турция да допринесат за устойчиво икономическо развитие на територията на програмата. Това предполага съобразяване с изискванията на Техническата спецификация, добрите практики и нормативната уредба и насоките от европейско и национално ниво в областта. Всички дейности по изработване, съгласуване и одобрение на стратегия се извършват активно участие на Работната група от партньори. На тази база е изградена логиката на разработване на стратегията, показана в следната графика:

Фигура 1. Методология за разработване на териториалната стратегия

Стартирането на дейностите е съобразено с Работния график и е в следния порядък:

Първата стъпка е учредяването на Работна група за Стратегията и се явява продължение на консултациите по изготвяне на Програмата за трансгранично сътрудничество. Определянето на участниците в групата се основава на принципа за партньорство и многостепенния подход на управление и осигурява участието на гражданското общество и социалните партньори. Работната група участва активно в координацията, прегледа и одобряването на всички етапи от разработването на Стратегията.

Следва дефиниране на стратегическия контекст и методология и определяне на географския обхват на стратегията. Тази дейност се осъществява посредством съобразен с изискванията към Стратегията документален анализ на съществуващите стратегически документи на европейско, национално, регионално и местно ниво. Методологията описва процеса и подходящите инструменти за всяка дейност от разработването на стратегията. Определянето на географския обхват на Стратегията е свързано с европейските

изисквания и насоки приложени в условията на местния контекст. В резултат от това, важна част от него е ясна и точна аргументация за избора на включената територия.

Всичко това дава възможност за започване подготовката на анализа на нуждите и потенциалите за развитие. Тематичният обхват на анализа е ориентиран към главната цел на задачата и включва основните области: икономическо развитие, туризъм, социално развитие, пазар на труда, култура и културно наследство, инфраструктура, околна среда и други. Целите и приоритетите за развитие, както и мерките за тяхното постигане от по-високо ниво, определени в стратегическия контекст са основа за критериите, чрез които от описаната посредством събраната информация регионална реалност се дефинират нуждите и потенциалите за развитие.

Анализът включва система от принципи, правила и процедури и съвременни общи и специфични методи и инструменти за обработка и анализ на информация и документи, за сравнителен анализ и оценка. Приложени са документален анализ на програми и стратегически документи, систематизиране и обработка на вторична информация от проведени изследвания, анализ на съдържанието, многофакторни, геопространствени анализи, мета анализи, сравнителни анализи и оценки за инвентаризация и традиционни и специфични статистически методи за събиране на информация.

Основен акцент в тази дейност е избягването на прекомерно описание на региона и на различните негови характеристики, като се фокусира върху съвместните предизвикателства от двете страни на границата, важни за изготвянето на Стратегията.

В резултат на идентифицираните нужди и потенциали за развитие на територията се определят ключовите области на намеса.

Интегрираният подход към справяне с нуждите и оползотворяване на потенциалите ще бъде осъществен чрез мултисекторен пакет от мерки (интегрирани мерки) за постигане целите на Стратегията и активно включване на партньорите (заинтересованите страни) във всички етапи от разработване, изпълнение, мониторинг и оценка на стратегията.

Визията дефинира желаната роля на стратегията като част от организираните мерки за устойчиво социално-икономическо развитие на територията.

Идентифицираните ключови (приоритетни) области на намеса дават основата за определяне на стратегическите и цели, а те на свой ред – на специфичните цели на Стратегията.

Стратегическите цели са базата за определяне, в тясна обвързаност с конкретните нужди и потенциали и приоритетните мерки от по високо ниво, на пакета от мерки. Интегрирания характер на мерките определя нуждата по време на този процес да се отчита как добавянето или премахването на дадена мярка оказва влияние на ефективността и ефикасността на целия пакет.

Целият процес е съобразен със спецификите на задачата и основен критерии в него са възможностите за трансгранично сътрудничество. Използва се система от подходи – интегриран, трансграничен, екосистемен и основан на мястото подход, принципи и методи, прилагани при разработването стратегии за интегрирано териториално развитие. При определяне на целите се използва подхода SMART – специфични, измерими, постижими,

подходящи и ограничени във времето.

Подготовката на методология за изпълнение, мониторинг и оценка е в тясна връзка с постигнатите до този етап резултати, техническата спецификация на офертата, насоките от по-високо ниво и добрите практики.

Следващата дейност включва изготвянето на методология и дълъг списък от операциите. Основен критерий за възможните интервенции се явява приносът им за постигане на стратегическите и специфични цели на програмата, чрез интервенции с трансграничен характер.

Чрез специално определени критерии за подбор се селектират приоритетни операции, които попадат в късия списък, който е част от програмата за сътрудничество INTERREG - IPA CBC 2021-2027 между Република България и Република Турция.

Оформянето на Плана за действие за изпълнението на съответната 7-годишна стратегия, включва установени сроковете за изпълнение на предвидените мерки за постигане на целите на стратегията.

Постигнатите резултати са свързани с:

- Постигането на конкретни специфични и стратегически цели;
- Изграждане на увереност, разбиране и желание за участие в процеса на интегрирано регионално планиране и изпълнение на мерки от заинтересованите страни;
- Изграждане на ангажираност с регионалното развитие на местните общности, включително чрез създадената мрежа от контакти и специфичното за случая – трансгранични контакти.

2. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ НА СТРАТЕГИЯТА

Дефинирането на географски обхват на стратегията се извършва съгласно Техническата спецификация към задачата и изискванията на чл.23 от Проекта за регламент за определяне на общоприложими разпоредби от 29.05.2018г.²

Направеният за нуждите на Програмата за сътрудничество INTERREG - IPA CBC 2021-2027 между Република България и Република Турция анализ констатира, че наличието на „сходни икономически, социални и териториални предизвикателства, нужди и потенциали“ дава основание „целият съответен трансграничен регион да се определи като функционална зона, за която да се изработи териториална стратегия за развитие“. Трябва да се отбележи, че този анализ е изготвен в координация с местните заинтересовани страни, които са заявили готовността си „да участват активно в различните етапи от подготовката и изпълнението на съответната териториална стратегия“. По този начин е изпълнено едно от най-важните условия за успешно разработване и прилагане на териториална стратегия – постигане на обществен консенсус и ангажимент на заинтересованите страни за активно участие по нейното реализиране.

Освен това дефинираният географски обхват трябва да бъде адекватен от гледна точка на постигане главната цел на самата стратегия – „да отговори на нуждите на програмата за сътрудничество INTERREG - IPA CBC 2021-2027 между Република България и Република Турция да допринесе за устойчиво икономическо развитие на съответния регион“.

Като начало може да се каже, че освен да включва общи нужди и потенциали територията трябва да създава условия за постигане на дефинираните в стратегията цели. Териториалният характер на стратегията определя сериозното влияние над нея на приоритетите на Териториален дневен ред 2030³, впоследствие включени в националните и регионални документи свързани с разработваната територия. Те отреждат съществена роля на балансираната полицентрична мрежа от сътрудничащи си градове за активиране на потенциалите за развитие. Особено важна роля в тази мрежа, за териториите в непосредствена близост до границата и в двете държави, играят центровете за развитие от по-високо ниво като Бургас, Ямбол, Хасково, Одрин и Лозенград и включването им в териториалния обхват е от огромно значение. Те изграждат гръбнака на полицентричната система в разглежданата територия и отношенията им с по-малките градове от полицентричния модел и с цялата територия се характеризират с висока степен на взаимодействия и взаимозависимости. Освен че са свързани с трудови пътувания, тези големи центрове за развитие са част от националните и регионални системи за осигуряване на здравни, образователни и други услуги, които са „живи“ и функционират и в момента. Де факто стратегията работи върху част от система (в случая две системи), а не върху независима територия, и предложения географски обхват е съобразен с това.

От друга страна тези системи са свързани с използвания в двете държави подход за събиране и предоставяне на статистическа информация и съобразяването с тях ще обезпечи до голяма степен достъпа до качествена статистическа информация необходима

²https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:26b02a36-6376-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0010.03/DOC_1&format=PDF

³<https://territorialagenda.eu/home.html>

за анализа на нуждите и потенциала за развитие на територията, информационно осигуряване на измеримост на поставените цели и успешното осъществяване на мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията.

Към това може да се добави, че информацията от Годишните доклади⁴ по програмата показва връзка на основния дял от реализираните трансгранични проектите с големите градски центрове от двете страни на границата.

Териториален дневен ред 2030 констатира още, че „икономическият просперитет по места зависи от конкурентоспособността и креативността на техните работещи и стартиращи предприятия, както и от местните активи, характеристики и традиции, културен, социален и човешки капитал и капацитет за иновации“.

Това е отразено и в самата Техническа спецификация към поръчката за проекта, като една от основните дейности включва определяне на нужните за постигането на целите за развитие на територията интегрирани мерки („включително проучване на мерки за икономическо развитие, мерки, пряко насочени към бизнеса и тип мерки, свързани с целите на политиката за зелена и социална Европа“).

Така за дефинирания географски обхват на стратегията в пълна степен важи определението за функционални зони като „зони с висока степен на взаимодействия и взаимозависимости, където за постигане на бъдещо развитие са необходими едновременни действия в различни сектори (образование, заетост, транспорт, здравеопазване, подкрепа за бизнеса) описано в документа „Политическа Цел 5 - Внасяне на териториалност в Interreg“ от 18 юни 2020 г.

От констатираното дотук може да се обобщи, че определената територия на Стратегията:

- създава възможност за подsigуряване на достъпна и качествена информация за нуждите на стратегията (анализ, измеримост, мониторинг, оценка);
- подsigурява адекватна териториална основа за изготвяне на интегриран отговор на нуждите и потенциала за развитие на територията;
- е резултат от консенсус на заинтересованите страни, поели ангажимент за участие в разработването и прилагането на стратегията;
- отговаря на дефиницията за функционална зона от документите на Interact

Всичко това дава основание аргументирано да се твърди, че дефинираният в тясна координация със заинтересованите страни географски обхват на стратегията е напълно адекватен към свързаните с нея изисквания и създава необходимата териториална основа за успешното и изпълнение.

⁴<http://www.ipacbc-bqtr.eu/bg/annual-reports>

3. СТРАТЕГИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

Стратегическият контекст в който се разработва и прилага настоящата стратегия е съставен от документите за развитие свързани с географския обхват на стратегията на различните нива – европейско, национално и регионално. В концентриран вид са изложени основните им цели и приоритети.

Първопричината за документите, съставляващи стратегическия контекст в тази област е общата европейска политика. Тя се основава на залегналите в Договора от Лисабон и Хартата на основните права на ЕС цели и ценности.

Ценностите на ЕС са общи за държавите членки и ги спояват в общество, в което от най-голямо значение са приобщаването, толерантността, справедливостта, солидарността и недискриминацията.

Целите на Европейския съюз, разглеждани в този документ като дългосрочни стратегически цели, са:

- насърчаване на мира, ценностите на Съюза и благоденствието на неговите граждани;
- осигуряване на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници;
- устойчиво развитие, основаващо се на балансиран икономически растеж и ценова стабилност, силно конкурентна пазарна икономика с пълна заетост и социален напредък, и опазване на околната среда;
- борба срещу социалното изключване и дискриминацията;
- насърчаване на научно-техническия прогрес;
- засилване на икономическото, социалното и териториалното сближаване и солидарността между държавите членки;
- зачитане на неговото богато културно и езиково многообразие;
- установяване на икономически и паричен съюз, чиято парична единица е еврото.

3.1. ЕВРОПЕЙСКИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

3.1.1. Политически цели за програмен период 2021 – 2027г.⁵

1) По-интелигентна Европа – новаторска и интелигентна икономическа трансформация – чрез иновации, цифровизация, икономическа промяна и подкрепа за малките и средните предприятия.

2) По-зелена, нисковъглеродна Европа – чрез прилагане на Парижкото споразумение и инвестиране в енергийния преход, възобновяемите енергийни източници и борбата с изменението на климата.

⁵https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:26b02a36-6376-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0010.03/DOC_1&format=PDF

3) По-свързана Европа – мобилност и регионална свързаност с ИКТ – със стратегически транспортни и цифрови мрежи.

4) По-социална Европа – прилагане на европейския стълб на социалните права – изпълнение на европейския стълб на социалните права и подкрепа за качествена заетост, образованието, уменията, социалното приобщаване и равния достъп до здравеопазване.

5) Европа по-близо до гражданите — чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии и местни инициативи — подкрепа за ръководени на местно ниво стратегии за развитие и устойчиво градско развитие в целия ЕС.

Специфични цели на INTERREG (ISO):

ISO 1 “По-добро управление на сътрудничеството” – насочено към укрепване на институционалния капацитет, засилване на правното и административното сътрудничество, особено когато е свързано с прилагане на съобщението за граничните региони, засилване на сътрудничеството между граждани и институции и развитието и координацията на макрорегионалните и стратегии за морски басейни. Тази цел може да бъде подкрепена от следните действия:

ISO 2 “По-сигурна Европа” – разглеждане на конкретни въпроси, свързани с външното сътрудничество като безопасност, сигурност, управление на граничните пунктове и миграция.

3.1.2. Приоритети (ПК) на Европейската комисия 2019-2024г.⁶

ПК1 Европейски зелен пакт

За да преодолее предизвикателствата от изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда, ЕС започва реализирането на нова стратегия за растеж – Европейският зелен пакт. Посоката на развитие е към превръщането на Съюза в модерна, ефективно използваща ресурсите и конкурентоспособна икономика, в която до 2050 г. няма нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси.

ПК2 Икономика в интерес на хората

Работа за постигане на социална справедливост и благоденствие. Уникалната социална пазарна икономика на ЕС дава възможност за растеж на икономиките и за намаляване на бедността и неравенството.

ПК3 Европа, подготвена за цифровата ера

Целта на стратегията на ЕС в областта на цифровите технологии е стратегиите на ЕС за изкуствения интелект и за данните да насърчат предприятията да работят с новите

⁶6 приоритета на Комисията за 2019 — 2024 г., https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_en

технологии и да разработват такива, като в същото време се гарантира доверието на гражданите в тези технологии. Това трябва същевременно да помогне за постигането на целта за неутрална по отношение на климата Европа до 2050 г.

ПК4 Утвърждаване на европейския начин на живот

Върховенството на закона – правна, политическа и икономическа основа на Съюза и гарант за защита на неговите граждани и ценности.

ПК5 По-силна Европа на световната сцена

Подкрепа за многостранното сътрудничество и основания на правила световен ред чрез по-активна роля на ЕС в света. Отворена и справедлива програма за търговия, която превръща Европа в привлекателно място за бизнес, като същевременно се гарантира спазването на най-високите стандарти за опазване на климата и околната среда и за защита на труда. Тясно сътрудничество с нейните партньори и съседните държави, координиран подход за външната дейност – от помощта за развитие до общата външна политика и политика на сигурност.

ПК6 Нов тласък за европейската демокрация

Насърчаване, защита и утвърждаване на европейската демокрация, чрез по-голямо участие в процеса на вземане на решения и по-активна роля при определянето на политическите приоритети от страна на европейските граждани.

3.1.3. Териториален дневен ред 2030 – Бъдеще за всяко място⁷

Териториални приоритети (ТП) за Европа:

ТП1. Справедлива Европа, която предлага бъдещи перспективи за всички места и хора

Приоритетите за справедлива Европа подчертават териториалното измерение и приноса на пространственото планиране към общите политически приоритети. Тези приоритети включват икономически, социални и териториално сближаване, Европейски стълб на социалните права, Европа по-близка до гражданите, по-приобщаващо, устойчиво и интегрирано развитие на местата, Just Transition и териториална интеграция в Европа.

ТП2. Зелена Европа – която защитава общия поминък и оформя обществения преход

Приоритетите на Зелена Европа подчертават териториалното измерение и ролята на пространственото планиране за постигане на политически приоритети, като целите на ООН за устойчиво развитие. Други важни приоритети се отнасят до Европа, годна за цифровата ера, устойчива мобилност и напълно интегрирана европейска транспортна мрежа, преходът към кръгова икономика в Европа и прилагането на екосистемен подход.

Привеждане в действие на приоритетите

Приоритетите, посочени в Териториален дневен ред 2030, трябва да бъдат подкрепени с действия от ангажирани участници. Това е задължително условие за успешно прилагане

⁷Territorial Agenda 2030, <https://www.territorialagenda.eu/home.html>

на Териториалния дневен ред 2030, намаляване на пространствените неравенства и успешния преход към климатично неутрална икономика. Взети заедно, действията трябва да засилят:

- многостепенно управление;
- базирани на мястото подходи;
- координирана секторна политика, териториални въздействия и съгласуваност;
- сътрудничество между териториите;
- териториално сближаване на европейско ниво;
- териториално сближаване на трансгранично, транснационално, между- и вътрешно-регионално ниво;
- принос на държавите-членки и съседните държави за териториалното сближаване.

3.1.4. Международно сътрудничество в Черно море

Редица съвместни организации и стратегически документи на черноморските държави са поставили основата на сътрудничеството в Черно море в дългосрочен план. Заслужава да се отбележат Комисията за защита на Черно море от замърсяване и Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество⁸, а от страна на стратегиите за развитие – Общата морска програма за Черно море⁹, Програмата за стратегически изследвания и иновации за Черно море (SRIA)¹⁰, „Син растеж“¹¹, Стратегия за морска сигурност на ЕС¹². Основните им цели, които ще бъдат взети предвид в разработваната стратегия, са свързани с:

- предотвратяване, намаляване и контролиране замърсяването в Черно море с цел опазване на морската среда;
- подпомагане и координиране на регионалното сътрудничество в широк спектър от области – търговия, банково дело, комуникации, енергетика, транспорт, земеделие, здравеопазване, опазване на околната среда, борба с организираната престъпност;
- подкрепа за по-тясно регионално сътрудничество по морските въпроси, включително транспорт, околна среда, изследвания и иновации;
- разработване на практически решения за целия регион за справяне с регионалните и глобални предизвикателства чрез насърчаване подхода

⁸<https://www.sme.government.bg/?p=2872>

⁹https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/press/common-maritime-agenda-black-sea-motion_en

¹⁰https://ec.europa.eu/info/news/launch-european-black-sea-strategic-research-and-innovation-agenda-2019-may-08_en

¹¹https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_en

¹²https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security_en

„отдолу-нагоре“ при разработването на проекти, идентифициране и подкрепа на нуждите, приоритетите и целите на партньорите в региона;

- реализиране на дългосрочна стратегия за подпомагане на устойчив растеж в морето и морски сектори като цяло;
- реализиране на стратегия за сигурност, обхващаща всички предизвикателства свързани с морското пространство, които могат да засегнат хора, дейности или инфраструктури в ЕС.

Своя принос в постигане на поставените цели разработваната стратегия може да даде като се включи в процеса на морското пространствено планиране съобразно възможностите си. Този процес е правно регулиран на ниво ЕС чрез Директивата за морско пространствено планиране¹³.

Директивата определя общия подход на държавите от ЕС към планирането на морските пространства – всяка държава от ЕС да планира свои собствени морски дейности, като се съобразява с минимални общи изисквания. Целта е да се насърчи устойчивия растеж на морските икономики, известни като синята икономика на ЕС, устойчивото развитие на морските райони и устойчивото използване на морските ресурси.

Директивата обръща особено внимание на трансграничното сътрудничество в областта и съгласно Член 12 „държавите членки се стремят при възможност да си сътрудничат с трети държави при реализацията на техните действия за морско пространствено планиране в съответните морски региони съгласно международното право и конвенции, като например чрез използване на съществуващите международни форуми или регионалното институционално сътрудничество“.

3.1.5. Подготовка за INTERREG след 2020¹⁴

Подходящите мерки за постигане на дългосрочните стратегически цели от гледна точка на трансграничното сътрудничество се базират на:

- Уроците от предишни периоди показващи необходимост от проактивен подход на ЕС;
- Подготвените ориентировъчни документи;
- Териториално измерение - РО 5: Европа по-близка до гражданите – съобразен със специфични нужди и предизвикателства на територията интегриран подход подкрепен от заинтересованите страни

Подходящи тематични направления на интервенциите:

- Растеж, конкурентоспособност, свързаност.
- По-зелена, нисковъглеродна икономика.
- Заетост, образование, здравеопазване.

¹³https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:0201_2

¹⁴Preparation for Interreg Post 2020, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/communication/regional_offices/reg_offices_25-09-2019_interreg.pdf

- По-добро сътрудничество и управление.

3.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ОТ НАЦИОНАЛНО И РЕГИОНАЛНО НИВО

3.2.1. Стратегически документи на Република България

3.2.1.1. Национална програма за развитие България 2030¹⁵

Стратегически цели

- Ускорено икономическо развитие.
- Демографски подем.
- Намаляване на неравенствата.

Реализирането на стратегическите цели е предвидено посредством целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие:

- Иновативна и интелигентна България
- Зелена и устойчива България
- Свързана и интегрирана България
- Отзивчива и справедлива България.
- Духовна и жизнена България

3.2.1.2. Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. Актуализация 2019¹⁶

Стратегически цели:

СЦ 1: Териториално сближаване

Специфична цел 1.1. Интегриране в европейското пространство

Специфична цел 1.2. Полицентрично териториално развитие

Специфична цел 1.3. Съхранено природно и културно наследство

СЦ 2: Икономическо сближаване

Специфична цел 2.1. Регионална конкурентоспособност в подкрепа на растежа

Специфична цел 2.2. Стимулирано развитие на специфични територии

СЦ 3: Социално сближаване

Специфична цел 3.1. Пространствена свързаност и достъп до услуги

Специфична цел 3.2. Качеството на образователни, здравни, социални и културни услуги

3.2.1.3. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион¹⁷

¹⁵<https://www.minfin.bg/bg/1394>

¹⁶<https://www.mrrb.bg/bg/aktualizaciya-na-nacionalnata-koncepciya-za-prostranstveno-razvitie-za-perioda-2013-2025-g/>

¹⁷<https://www.mrrb.bg/bg/proekt-na-integrirani-teritorialni-strategii-za-razvitie-na-regionite-za-planirane-ot-nivo-2-za-perioda-2021-2027-g/>

Стратегически приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР чрез инвестиции във факторите на растеж

Стратегически приоритет 2: Подобряване на социалната и екологичната среда на ЮЦР

Стратегически приоритет 3: По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата в ЮЦР

3.2.1.4. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион¹⁸

Приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР

Приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР

Приоритет 3: Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони

3.2.2. Стратегически документи на Република Турция

3.2.2.1. Единадесети план за развитие 2019 – 2023 г.¹⁹

- **Стабилна и силна икономика** – ориентиран към износа модел на стабилен растеж, който се фокусира върху производителността и индустрията
- **Конкурентно производство и продуктивност** – хоризонтални области на политиката – ускорено развитие, реформи и стабилност
- **Квалифицирани хора, силно общество** – чрез приобщаващ подход, обхващащ всички слоеве на обществото
- **Градове за живот, устойчива среда** – населени места, ориентирани към хората, зачитащи природата и историческото наследство, с високо качество на живот
- **Правила на закона, демократизацията и доброто управление** – законодателна, изпълнителна и съдебна власт в изпълнение на закона, конституционна защита на основните права и свободи

3.2.2.2. Единадесети план за управление на регион Тракия 2014 – 2023 г.²⁰

- **Хора и общество**

Развитие на предприемаческата култура и научноизследователската и развойна дейност, образователната и научна инфраструктура, ефективността и достъпността на публичните и социални услуги, културата за сътрудничество и социална солидарност, регионалната заетост и борбата срещу бедността

- **Начин на живот и околна среда**

Осигуряване на функционална и пространствена интеграция и сближаване качеството на

¹⁸<https://www.mrrb.bg/bg/proekt-na-integrirani-teritorialni-strategii-za-razvitie-na-regionite-za-planirane-ot-nivo-2-za-perioda-2021-2027-g/>

¹⁹https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/06/Eleventh_Development_Plan-2019-2023.pdf

²⁰https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33264/xfiles/trakya_bolge_plani_2014-2023.pdf

живот между населените места в региона, устойчиво управление на природните ресурси, ефективност при управлението на риска от предвидими природни бедствия и опазване и развитие на културно-историческата инфраструктура

- **Производство и икономика**

Насърчаване на средно и високо технологично производство с висока добавена стойност, мерки за подобряване на институционалния и управленски капацитет на МСП, подобряване на екологично чувствителната производствена инфраструктура, баланса и увеличаване на добавената стойност в земеделието, развитие на логистиката в региона, повишаване на енергийната ефективност, инвестиционната активност, развитието на устойчив туризъм и достъп на местния бизнес до международните пазари

3.3. Подготовка за INTERREG след 2020 – насоки за трансгранично сътрудничество

Документът за гранична ориентация за програмите за сътрудничество на INTERREG IPA CBC между ЕС Република България и съответно: Република Северна Македония, Република Сърбия и Република Турция определя ключовите характеристики на трансграничните територии и очертава идеи, възможности и ориентации върху тематичния фокус на бъдещите програми. Тези насоки са от полза за разработваната стратегия предвид нейната трансгранична ориентация.

Основните принципи на работа включват:

- Принцип на функционалната зона: фокусиране върху области, определени от съвместни характеристики, нужди и потенциали за развитие с цел постигане на осезаеми резултати. Структурирането на интервенциите не се ограничават до административните граници на програмата, а са съобразени с нужните действия за постигане на желания ефект.
- Принцип на тематичната концентрация: съсредоточаване върху ключови тематични области, където съвместните действия могат да имат най-голямо въздействие, като по този начин се постигне възможно най-голяма ефективност на финансирането и ориентацията към резултатите.

Според документа основните насоки за трансграничната зона между България и Турция, които трябва да бъдат разгледани през следващия програмен период от двете страни, са свързани с предизвикателствата с оглед на предложените цели за политиката на сближаване.

4. АНАЛИЗ

Изводи: Анализът на съществуващото положение очертава картина, изпълнена с възможности, нужди и потенциали за развитие. Наред с обнадеждаващите резултати се наблюдават трудности, а понякога и трайни негативни тенденции, водещи до дисбаланс в развитието на територията както в секторен, така и в териториален аспект.

Натрупването на проблеми в различни сфери, особено в отдалечените и в обезлюдяващите се райони, генерира отрицателен кумулативен ефект, който има решаващо значение за задълбочаване на по-острите проблеми и оказва цялостно негативно влияние във всички области на развитие.

Това прави използването на балансиран и ориентиран към конкретните териториални нужди интегриран подход от ключово значение за постигане на устойчиви резултати.

Доминиращите позиции на МСП в икономическите реалности на района за ТГС до голяма степен определят потенциала им да бъдат основна движеща сила в икономическото възстановяване след пандемията от КОВИД-19 и последващото развитие в дългосрочен план.

Очертава се като абсолютно наложително, отчитайки централната роля на МСП, да се изработи пакет от взаимно влияещи си мерки в различните области. За да може да се постигне цялостен кумулативен ефект е нужно да се подсигури осъществяването на необходимия минимум от фокусирани териториално интервенции в различните направления.

Техният интегриран отговор ще може, чрез дългосрочното си действие, да обърне тенденциите, като поведе територията към социално-икономическа стабилност и устойчиво развитие.

5. ИНТЕГРИРАН ПОДХОД

Интегрираното териториално развитие се изразява в реализиране на напредък по постигане на определени цели на базата на интегриран подход.

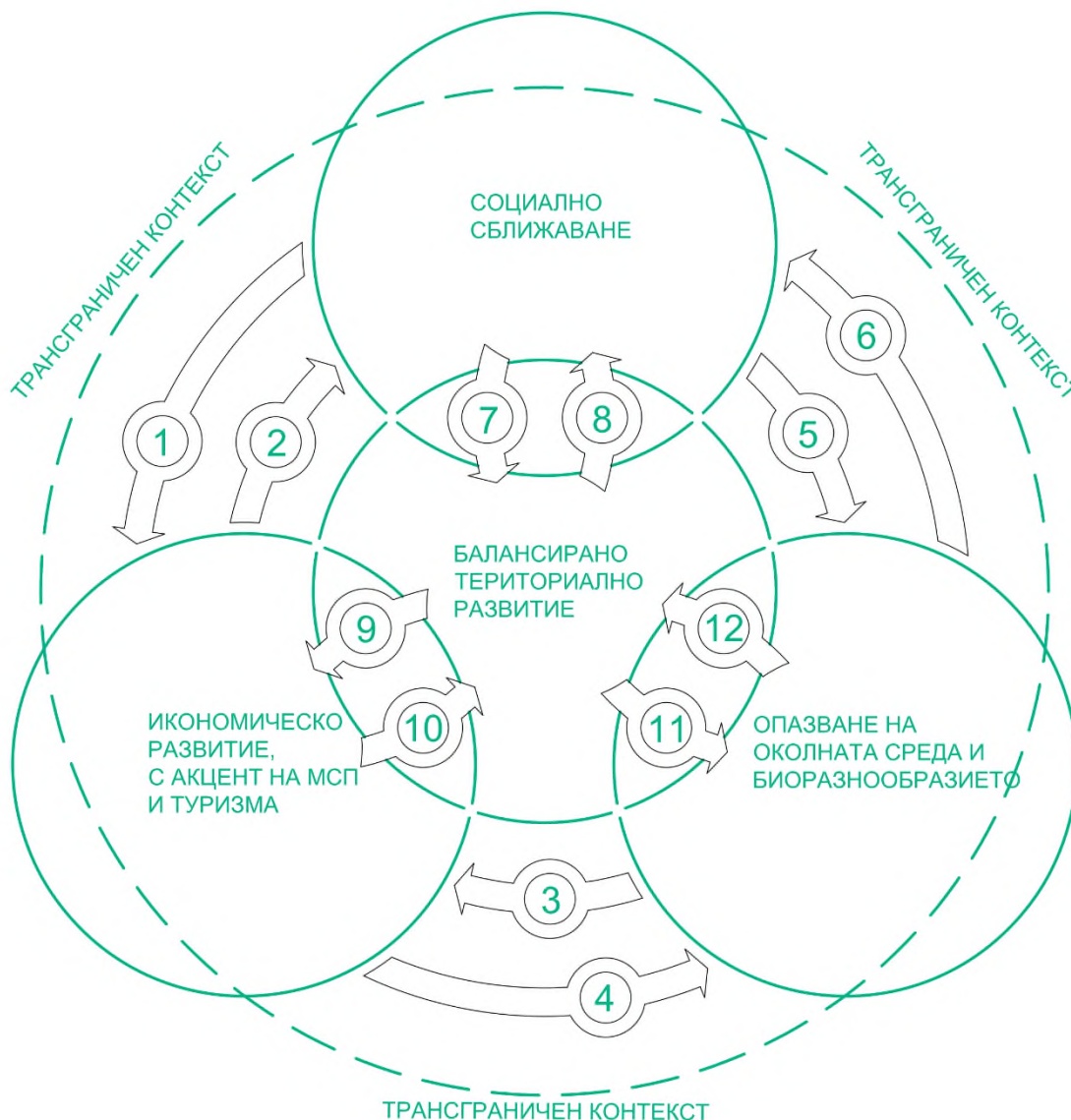
Интегрираният подход за посрещане/адресиране на нуждите и потенциалите на територията в разработваната стратегия се проявява в три основни аспекта:

- Територията в обхвата на Стратегията е дефинирана на базата постигане на устойчиви резултати по отношение на общи нужди и потенциали за развитие и обхващаща различни административни територии (2. *Определяне на териториалния обхват на Стратегията*);
- Участие в целия процес на изготвяне, обсъждане, приемане и реализиране на стратегията на широк кръг партньори – представители на гражданското и академичното общество, местните власти, социално-икономическите субекти и сдружения, съобразно принципа на партньорство и многостепенния модел на управление (6. *Стратегически цели, Специфични цели, Мерки*);
- Пакет от взаимосвързани и допълващи се (интегрирани) мерки, на базата на тясна координация на различните публични политики съобразно местните специфики, отговарящ на местните нужди и потенциали за развитие и носещ обща полза за партньорите и региона (5. *Интегриран подход*).

Определените чрез анализа на нуждите и потенциалите **приоритетни области за намеса** са:

- Социално сближаване;
- Икономическо развитие, с акцент на МСП и туризма;
- Опазване на околната среда и биоразнообразието;

Фигура 2. Модел на взаимодействие между приоритетни области на намеса и свързаните с тях цели и мерки

Взаимното влияние между целите и мерките от отделните приоритетни области на намеса е обяснено чрез използването на констатации на европейски институции, стратегически документи и проучвания, от фундаментално значение за европейските политики за развитие и имащи отношение към илюстрирания модел на взаимодействие:

1. „Предприемането на стъпки, които да гарантират, че гражданите на ЕС притежават необходимите умения, за да постигнат успех на пазара на труда, е от ключово значение за подобряването на икономическия растеж и заетостта в ЕС.“

Европейски съвет, Съвет на Европейския съюз

<https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/education-economic-growth/>

2. Икономика в интерес на хората

„Физическите лица и предприятията в ЕС могат да просперират само ако икономиката работи за тях. Уникалната социална пазарна икономика на ЕС дава възможност за растеж на икономиките и за намаляване на бедността и неравенството.

За целта от съществено значение е да се укрепят малките и средните предприятия, които са гръбнакът на европейската икономика.“

Европейска комисия, Приоритети 2019-2024

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people_bg

3. „Изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда са заплаха за самото съществуване на Европа и света.“

Европейска комисия, Приоритети 2019-2024

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg

„Биологичното разнообразие е животоподдържащ фактор. То е от решаващо значение за хората по причини, свързани както с околната среда, така и с опазването на климата. Биологичното разнообразие е жизненоважно за опазването на здравето на хората и за поддържането на икономиката ни.“

Европейски съвет, Съвет на Европейския съюз

<https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/biodiversity/>

4. „Изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда са заплаха за самото съществуване на Европа и света. За да преодолее тези предизвикателства, Европа се нуждае от нова стратегия за растеж, насочена към превръщането на Съюза в модерна, ефективно използваща ресурсите и конкурентоспособна икономика.“

Европейска комисия, Приоритети 2019-2024

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg

5. Колкото по-дълго респондентите остават в образованието, толкова по-вероятно е да са наясно с Натура 2000 (38% срещу 17%). Делът, който е чувал за Натура 2000 и знае какво е, варира между 18% тези, които са напуснали образование на 20 или повече години, до 3%, напуснали до 15-годишна възраст.

Проучване на обществените нагласи относно биоразнообразието

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2194>

6. „Изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда са заплаха за самото съществуване на Европа и света.“

Европейска комисия, Приоритети 2019-2024

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg

„Биологичното разнообразие е животоподдържащ фактор. То е от решаващо значение за хората по причини, свързани както с околната среда, така и с опазването на климата. Биологичното разнообразие е жизненоважно за опазването на здравето на хората и за поддържането на икономиката ни.“

Европейски съвет, Съвет на Европейския съюз

<https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/biodiversity/>

7. „Основната цел на всички публични политики трябва да бъде повишаване благосъстоянието и качеството на живот на гражданите. Те надхвърлят икономическите резултати, стандартът на живот и чисто материални аспекти, като включват достъп до качествени обществени услуги, свобода на движение и здрава, устойчива и висококачествена урбанизирана среда. Те също имат териториално измерение, вариращо от различията между квартали относно социално изключване и градска бедност, до различия между региони и държави.“

Territorial Agenda 2030

<https://www.territorialagenda.eu/home.html>

8. „Благоденствието в селските райони зависи от капацитета за активизиране на хората и мобилизиране на местните ресурси, като същевременно се развиват факторите във връзка с местоположението, които правят живота и икономическите условия по-привлекателни за хората и предприятията.“

„В отдалечените от големите градове райони малките и средните градове играят ключова роля за предоставянето на достъп до услуги, като гарантират запазването на тези области като привлекателни места за живеене.“

Европейски икономически и социален комитет

<https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/towards-more-balanced-territorial-development>

9. „Икономическият просперитет по места зависи от конкурентоспособността и креативността на техните работещи и стартиращи предприятия, както и от местните активи, характеристики и традиции, културен, социален и човешки капитал и капацитет за иновации.“

Territorial Agenda 2030

<https://www.territorialagenda.eu/home.html>

10. „Процесите на индустриална симбиоза в регионалните вериги за създаване на стойност са важни. Преходът на европейските икономики към базирани на място кръгова и климатично неутрална икономика има териториално измерение и може да засили функционалността на региона.“

Territorial Agenda 2030

<https://www.territorialagenda.eu/home.html>

11. „Добре балансираното териториално развитие означава по-равномерно и устойчиво използване на природните ресурси, което носи икономически ползи от намалено претоварване и по-ниски разходи.“

Европейски икономически и социален комитет

<https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/towards-more-balanced-territorial-development>

12. „Природното и културното наследство са местни активи за регионално развитие, които предлагат уникални възможности за развитие и качествена среда на живот. Устойчивото и ефективно използване на ресурсите трябва да бъде от полза за местните общности и да насърчава местните бизнес възможности.“

Territorial Agenda 2030

<https://www.territorialagenda.eu/home.html>

Визия:

Територията на програмата за трансгранично сътрудничество между България и Турция – място, където трансграничното сътрудничество има значение и чрез интегриран отговор на местните нужди и реализиране на местния потенциал, допринася за балансираното териториално развитие на региона.

Визията дефинира желаната роля на стратегията като част от организираното прилагане на политики за устойчиво социално-икономическо развитие на територията.

Визията ще бъде постигната чрез използването на балансиран и ориентиран към териториалните нужди интегриран подход, ключов за постигане на цялостен кумулативен ефект.

Идентифицираните ключови (приоритетни) области на намеса дават основата за определяне на стратегическите цели, а те на свой ред – на специфичните цели на стратегията.

Специфичните цели са базата за определяне, в тясна обвързаност с конкретните нужди и потенциали и приоритетните мерки от по високо ниво, на мултисекторен пакет от мерки (интегрирани мерки). За целта ще бъде осигурено прилагането на необходимия минимум териториално фокусирани интервенции в различните области.

В основата на териториалната обвързаност на интегрираните в мултисекторен пакет мерки стои целта да се отговори на идентифицираните нужди, като се укрепи полицентричния модел на развитие и по този начина да се намалят пространствените дисбаланси. Приоритетите на Териториален дневен ред 2030, адаптирани към контекста в националните и регионални стратегически документи, определят решаваща роля на полицентричните мрежи от градове като двигатели на икономическото и социално развитие. Подчертава се значението на малките и средни градове за „регионалните икономическо развитие, социалното благосъстояние и адекватния достъп до услуги“ на местно ниво.

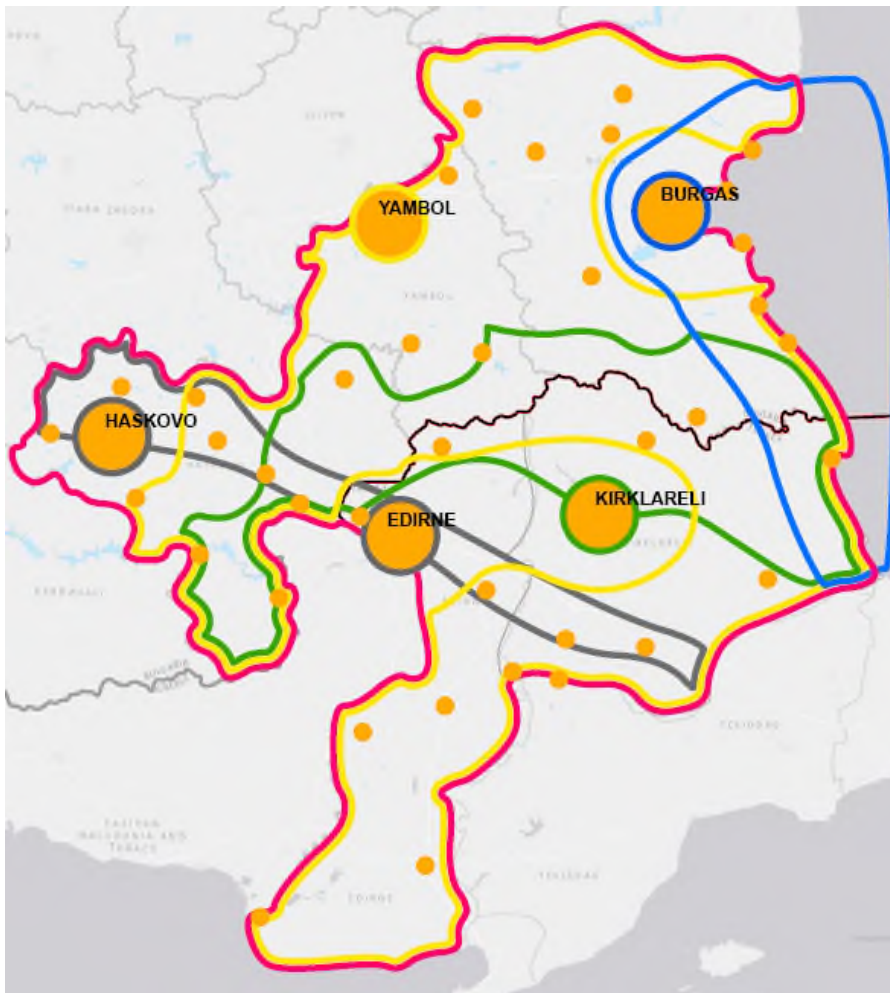
Ядрото на полицентричната мрежа в разработваната територия се състои от пет големи градски центъра (Бургас, Ямбол, Хасково, Одрин, Лозенград) и свързващите ги урбанистични оси. Около това ядро е развита мрежата от по-малки центрове с общински и надобщински функции.

Територията в географския обхват на Стратегията се характеризира с общи нужди и потенциали за развитие и по същество представлява функционална зона, но един по-задълбочено обвързан със спецификите на местния контекст („tailor-made“) подход за интервенции позволява в нея да се открият Зони за интензивна намеса (Intensive intervention zones). В техния обхват по-интензивното прилагане на някои от интегрираните мерки в общия пакет се очаква да даде по-добър резултат и да донесе по-осезаема полза и за цялата територия. По този начин, предвидените и прилагащи се в цялата функционалната зона (functional area), за която се разработва Стратегията, мерки повишават не само своята ефективност, но и ефективността на пакета от интегрирани мерки като цяло.

Спецификите на местния контекст определят дефинирането на шест такива зони (Фигура 3). Всяка от тях съдържа и поне един център за развитие от по-високо ниво (голям град) и по този начин е свързана с ядрото на полицентричната мрежа. Тази връзка освен пространствено има и функционално измерение – в големите и по-развити градове по-лесно се постигат резултати в областта на новите технологии (зелени, кръгови, цифрови) и там е най-вероятно да се направят първите стъпки и да се даде тласък в развитието на цялата територия.

Зоните се наслагат една върху друга/взаимно се пресичат. Различните градове и териториите около тях попадат едновременно в няколко различни зони, което определя техния профил от гледна точка на интензивността на различните интервенции/мерки.

- **Цялата функционална зона** (цялата територия на стратегията)
- **Зона на градски центрове от високо ниво** (ядрото от пет големи града)
- **Зона на центрове от общинско и надобщинско ниво** (малките и средни градове, които да контрабалансира развитието на големите градове от ядрото)
- **Зона на активна транспортна комуникация** (основната транспортна артерия през границата),
- **Зона на взаимодействия земя-море** (устойчиво развитие в морското пространство)
- **Зона на Европейски зелен пояс** (засилена роля на опазване на биоразнообразието)

Фигура 3. Зона за намеса и зони за интензивна намеса

SMART²¹ подход към формулиране на специфичните цели:

- **Специфичност:** Свързани са с точно определени в анализа нужди и потенциали за развитие на територията и се постигат чрез специфични интервенции – трансгранични.
- **Измеримост:** Възможни за измерване чрез определяне на съотношението между базовата, очакваната без интервенция и постигнатата стойност на адекватен индикатор или индикатори.
- **Постижимост:** Осигуреното финансиране и течащият в момента процес на реализация на специфичната цел, чрез разработване на настоящата стратегия са необходимо, но не и достатъчно условие за нейната постижимост. Участието на Работна хрупа от заинтересованите страни/партньори в целия процес на изработване, изпълнение, мониторинг и оценка на стратегията е доказателство за ангажирането им за постигане на дефинираните цели. УО на програмата INTERREG - IPA CB 2021-2027 между Република България и Република Турция, за чиито цели се изработва стратегията, има значителен опит в организацията на изпълнението на трансгранични проекти. Всичко това в своята цялост заедно с липсата на непостижимо високи цели гарантира постигане на добри резултати.
- **Адекватност:** Свързани са с точно определени в анализа нужди и потенциали за развитие на територията. Зависимостта на поставените цели една от друга илюстрирана чрез връзките между приоритетните области за намеса е гаранция за постигане на желания кумулативен ефект от интегрираните в цялостен пакет мерки. Целите и мерките за тяхното постигане са свързана конкретни цели и приоритети на европейско, национално и регионално ниво.
- **Обвързана с времеви срок:** Обвързани са със срока за изпълнение на стратегията, но целта е постигане на устойчив резултат, продължаващ и след прекратяване на интервенциите.

²¹ б.а. SMART е акроним от английски език (SMART): Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-based

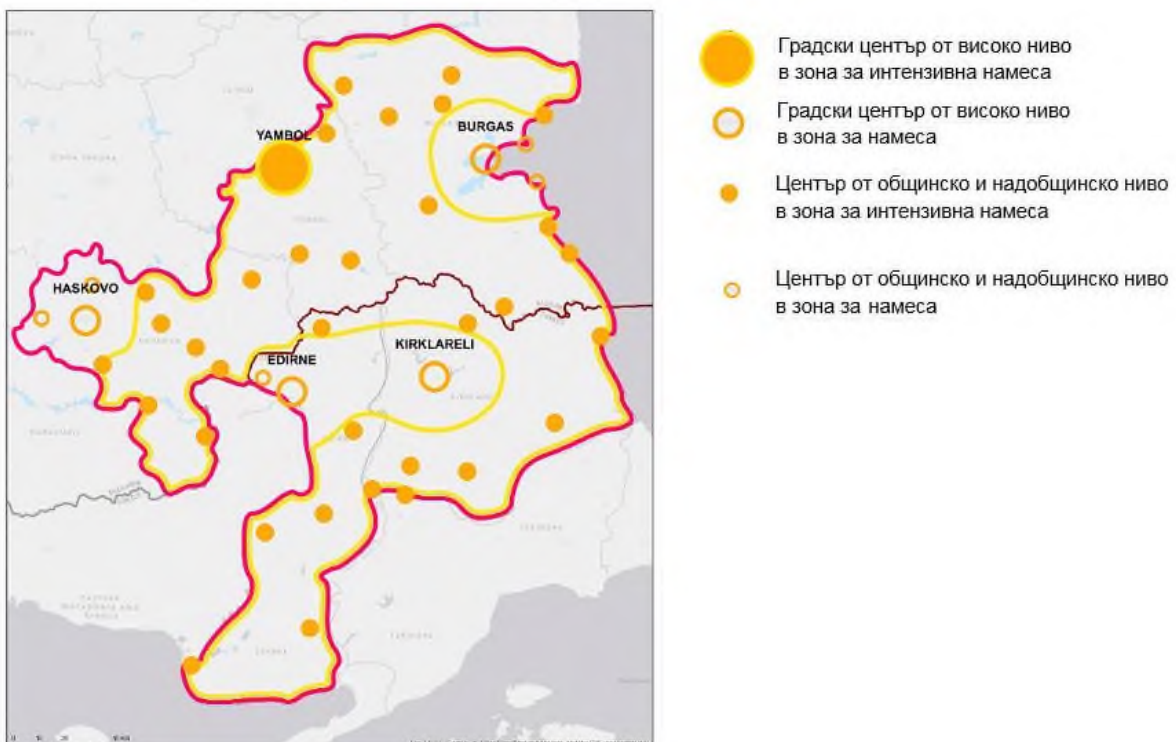
6. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ (СТЦ), СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ (СПЦ), МЕРКИ (М):**6.1. Стратегическа цел 1: Постигане на устойчив и приобщаващ икономически растеж, базиран на повишаване конкурентоспособността на местната икономика, дигитална и зелена трансформация**

Повишаване конкурентоспособността на икономиката по места е основния принцип на ЕС за икономическо развитие чрез честна пазарна конкуренция. Това изисква непрестанен процес на създаване и развиване на знания, умения и технологии, към който заплахата от климатичните промени добави нов акцент – развитие на въглеродно-неутрална икономика. Мерките свързани с постигане на стратегическата цел са в тясна координация с политиките за опазване на околната среда и биоразнообразието. От друга страна предвидените мерки допринасят за повишаване качеството на живот на населението чрез предоставяне на възможност за добра професионална реализация в местната икономика.

6.1.1. Специфична цел 1.1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и подобряване на бизнес средата

Мярка 1.1 Насърчаване на предприемачеството, съвместните действия (инициативи, програми и проекти), развитието на индустриални зони, технологичното обновяване, участието на чуждестранните пазари, използването на разнообразни възможности за финансиране, участието в европейски и национални програми, развитието на иновативни идеи за продукти и услуги и такива с висока добавена стойност.

- **Зона за намеса:** Цялата функционална зона
- **Зона за интензивна намеса:** Зона на центровете от общинско и надобщинско ниво

Фигура 4. Мярка 1.1 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса

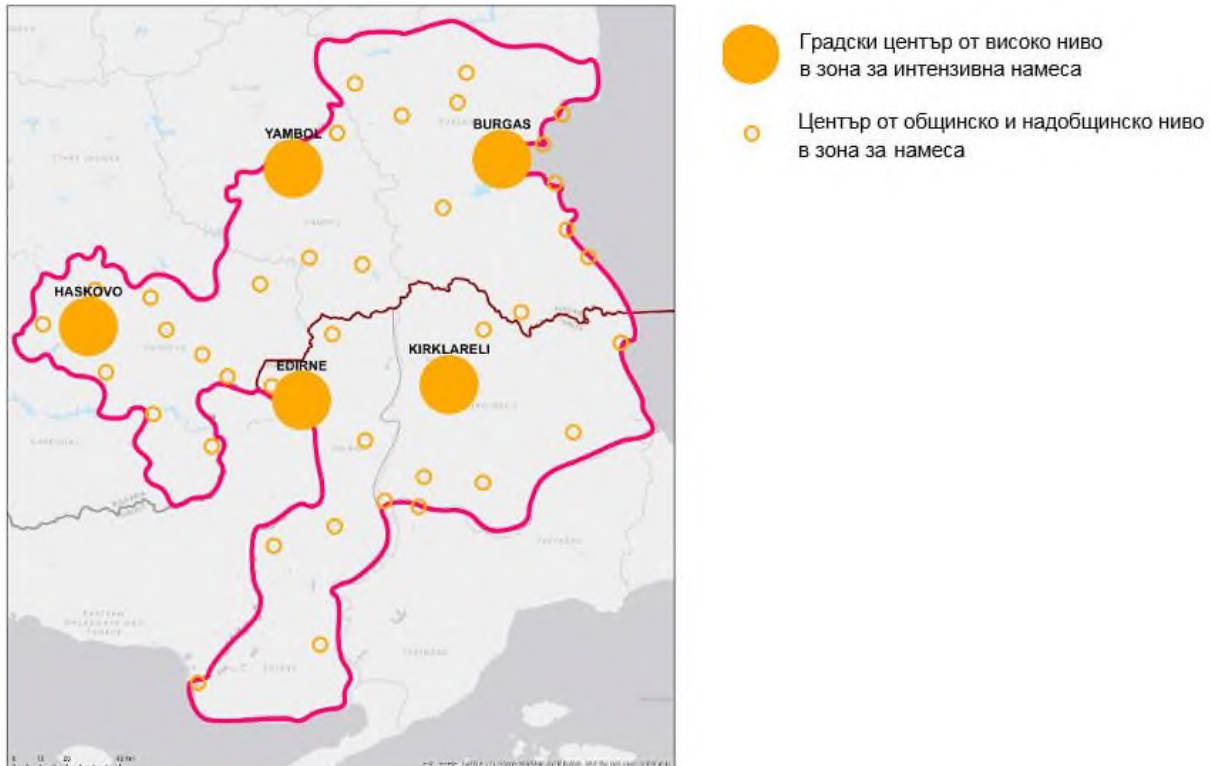
Съответни нужди и потенциал за развитие:

- *Насърчаване развитие на предприемаческата екосистема на региона и насърчаване на предприемачеството като цяло, както и интервенции за повишаване привлекателността на зоната за ТГС за чуждестранни преки инвестиции са наложителни, като политики в дългосрочен план;*
- *Подобряване културата на сътрудничество между МСП, включително за участие в програми и решаване на общи предизвикателства, както и изграждане на положително отношение към различни възможности за финансиране е важно условие за тяхното успешно развитие във високо конкурентна среда;*
- *Насърчаването появата и развитието на нови идеи за продукти и услуги предлагани от МСП е наложително от гледна точка на тяхното развитие;*
- *Свободния пазар изисква непрекъснато технологично обновяване на МСП, свързано с нови знания и умения, машини и програмни продукти;*
- *Продължаване постепенното и устойчиво развитие на МСП в сектор „Преработваща промишленост“;*
- *Активиране потенциала за развитие на местното занаятчийство, чрез адаптирането му спрямо съвременните пазари;*
- *Значителният принос за БВП на МСП и големият брой заети в тях определят сериозния потенциал на мерките свързани с развитие на МСП, да окажат широк положителен ефект върху икономиката като цяло;*
- *Развитието на МСП в сферата на ИКТ предоставя възможност за създаване на продукти с висока добавена стойност;*
- *Значителният брой на МСП и разнообразието от сфери, в които оперират, крие потенциал за повишаване конкурентоспособността на МСП чрез съвместното им участие в общи инициативи и проекти;*
- *Идентифициране на България като основен външнотърговски партньор на вилает Одрин създава потенциал за съвместни действия в трансграничното сътрудничество свързани с износа и съответно вноса;*
- *Нужда от насърчаване на предприемачите в МСП да се ангажират с повишаване квалификацията на своите служители;*
- *Добре развитата образователна инфраструктура в зоната на ТГС има потенциала да свържат професионалното обучение и нуждите на бизнеса в дългосрочен план*
- *Необходимост от подкрепа/повишаване на компетентността за участие на МСП по европейски и национални програми за финансиране и подобряване на квалификацията, свързана с изследвания, планиране и износ на МСП;*
- *Необходимост от снабдяване на МСП с актуална информация относно пазари, технологии, суровини, иновации и програми за финансиране.*

6.1.2. Специфична цел 1.2: Повишаване степента на дигитализация и климатична неутралност на местната икономика

Мярка 1.2 Трансформация на местната икономика, чрез мерки за дигитален и енергиен преход, и внедряване на модела на кръговата икономика

- **Зона за намеса:** Цялата функционална зона
- **Зона за интензивна намеса:** Зона на градски центрове от високо ниво

Фигура 5. Мярка 1.2 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса

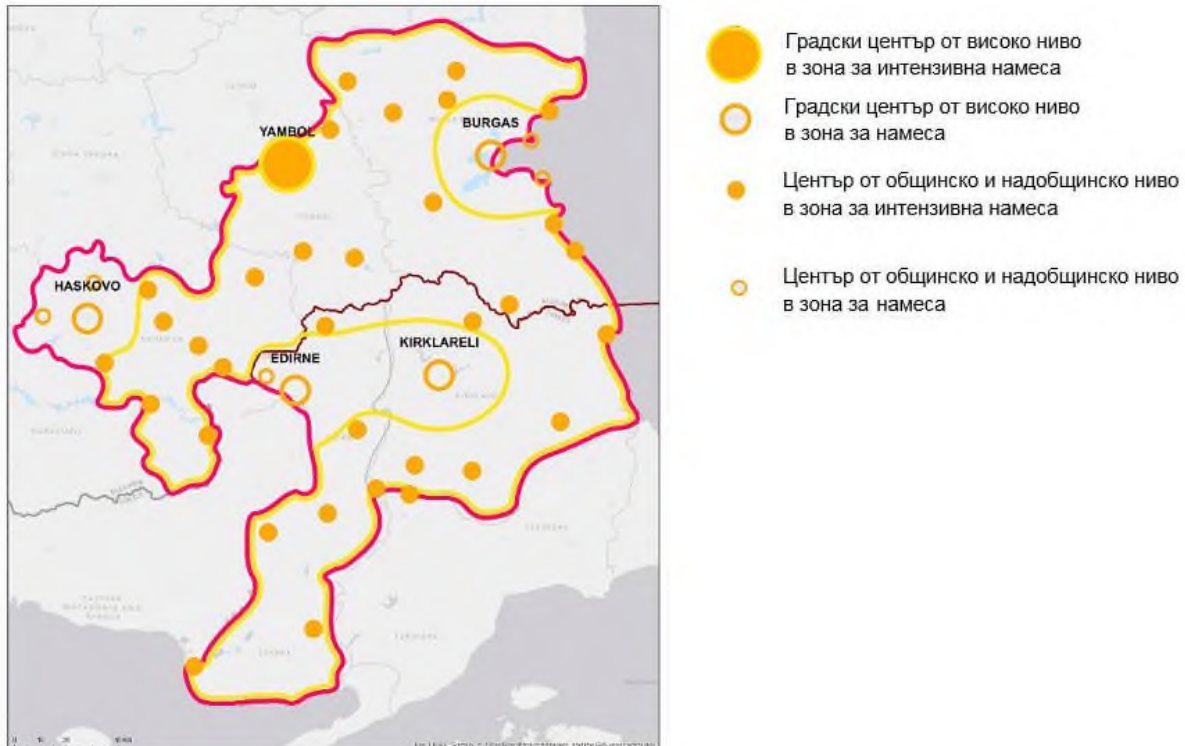
- **Съответни нужди и потенциал за развитие:**
 - Процесът на внедряване на цифрови технологии в МСП изисква специфична целенасочена подкрепа;
 - Необходимост от подкрепа при внедряване на модели на кръговата икономика от различни икономически оператори, вкл. общински предприятия;
 - Развитие на потенциала за износ на стоки и услуги чрез запазване на конкурентоспособността им на международния пазар посредством ориентиране на част от инвестициите към зелен преход;

6.1.3. Специфична цел 1.3: Подобряване на квалификацията на местни

общности за успешна интеграция и реализация на пазара на труда

Мярка 1.3 Изграждане и развитие на адекватни към съвременните предизвикателства знания и умения в местното население

- **Зона за намеса:** Цялата функционална зона
- **Зона за интензивна намеса:** Зона на центровете от общинско и надобщинско ниво

Фигура 6. Мярка 1.3 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса

- **Съответни нужди и потенциал за развитие:**
 - *Повишаване квалификацията чрез придобиване на ключови умения - лидерски, мениджмънт, маркетинг, дигитални и други компетентности, е ключово условие за повишаване конкурентоспособността на МСП;*
 - *Политики и мерки за решаване на проблема с недостига на квалифициран персонал са крайно наложителни, особено в районите с по-висока безработица.*

6.1.4. Специфична цел 1.4: Развитие на туризма

Мярка 1.4 Преодоляване на сезонността и повишаване използваемостта на туристическата инфраструктура, чрез интегрирани регионални туристически продукти, комбиниращи различни активности и локации и базирани на устойчиво развитие

- **Зона за намеса:** Цялата функционална зона
- **Зона за интензивна намеса:** Цялата функционална зона

Фигура 7. Мярка 1.4 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса

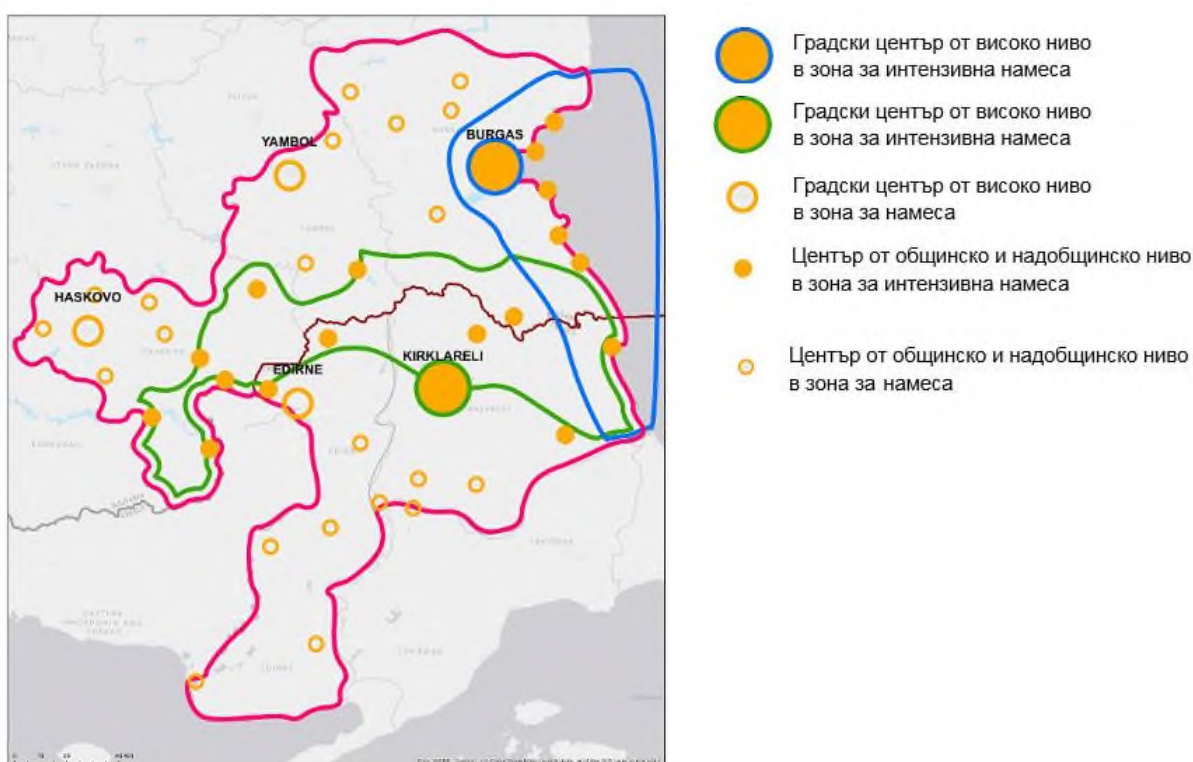
- **Съответни нужди и потенциал за развитие:**
 - Наличната мрежа от велоалеи има нужда от усъвършенстването (вкл. разширяване) чрез теренно сигнализиране, включване на местните общности в инициативата и популяризирането на предоставените възможности.
 - Потенциал за преодоляване на сезонността и увеличаване на използваемостта на туристическата надстройка, чрез възможността за комбиниране на различни развлекателни дейности във времето и пространството;
 - На лице е потенциал за създаване на регионален туристически продукт за зоната на ТГС, на базата на природни дадености, културно наследство, минерални извори и относително добра туристическа инфраструктура, и осъществяване на регионален маркетинг и реклама;
 - Реализирането на потенциала на зоната за ТГС е в пряка зависимост от съответствието на прилаганата туристическа политика с приоритетите на политиката в по-широк европейски контекст: повишаване на конкурентоспособността на сектора; насърчаване развитието на устойчив, отговорен и висококачествен туризъм;
 - Използване на неоползотворения потенциал за развитие на МСП от региона в сектора на туризма;

- *Развитието на велосипедните маршрути в региона има потенциала да създаде условия за преоткриване и развитие на непопулярни дестинации и подкрепя местните общности.*

6.1.5. Специфична цел 1.5: Повишаване приноса на природното наследство за балансираното устойчиво социално-икономическо развитие на региона

Мярка 1.5 Насърчаване на съвместни действия за развитие на екосистемни практики услуги в управлението на природни активи с туристически потенциал

- **Зона за намеса:** Цялата функционална зона
- **Зона за интензивна намеса:** Зона на Европейския зелен пояс, Зона на взаимодействия земя-море

Фигура 8. Мярка 1.5 – Зона за намеса и зони за интензивна намеса

- **Съответни нужди и потенциал за развитие:**
 - *Развитие потенциала на богатото природно наследство на района да допринесе за балансирано устойчиво развитие, чрез реализирането на политики за опазване на природата, отчитащи едновременно екологичните, научните, културните, икономическите, социалните и рекреационните изисквания, както и регионалните и местните особености.*

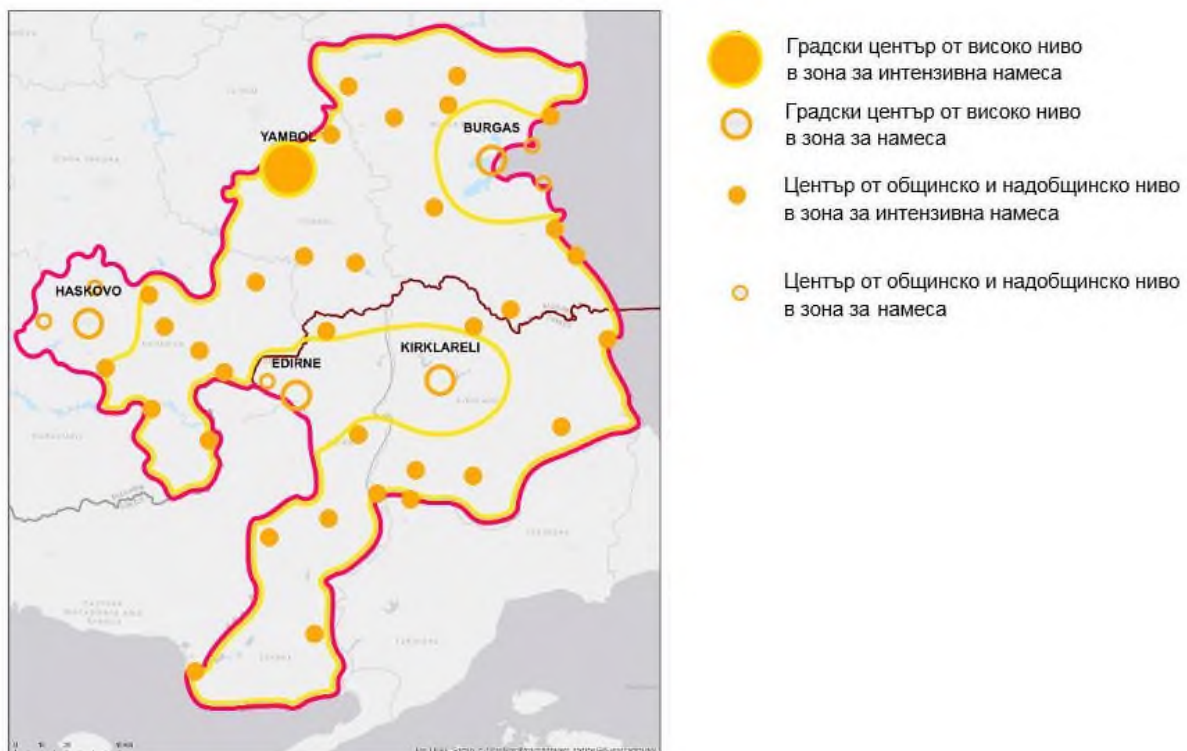
6.2. Стратегическа цел 2: Развитие на по-добър достъп до услуги от общ интерес

Развитието на технологиите и икономическият просперитет на ЕС повишиха възможностите и изискванията за качеството на живот на населението във всяко кътче на съюза. За да се възползват от всичко това, гражданите трябва да имат бърз и равен достъп до услуги, насочени към потребителите, така че да се преодолее пропастта между икономически облагодетелствани и лица в неравносйно положение и да се повиши социалното сближаване. Необходимостта от действие в тази посока се признава и от Териториалната програма 2030, която дава приоритет на намаляването на териториалните различия във всички техни аспекти, чрез внедряване на цифрови решения и технологии, както и чрез зелена трансформация. Мерките, свързани с постигането на тази стратегическа цел, са в тясна координация с политиките за цифрова и зелена трансформация на икономиката, като спомагат за развитието на необходимите знания и умения на местното население.

6.2.1. Специфична цел 2.1: Създаване на дигитални и зелени решения за по-добро обслужване на населението в трансгранична среда

Мярка 2.1. Подкрепа за действия, насочени към широко прилагане в практиката на ориентирани към потребителите подходи при предоставянето на услуги от общ интерес

- **Зона за намеса:** Цялата функционална зона
- **Зона за интензивна намеса:** Зона на центровете от общинско и надобщинско ниво

Фигура 9. Мярка 2.1 – Зона за намеса и зона за интензивна намеса

- **Съответни нужди и потенциал за развитие:**

- Наблюдават се различия между търсенето и предлагането на здравни услуги в градските и селските райони и между различните групи по доходи; Турция е по-напреднала в електронното здравеопазване, докато България изостава;

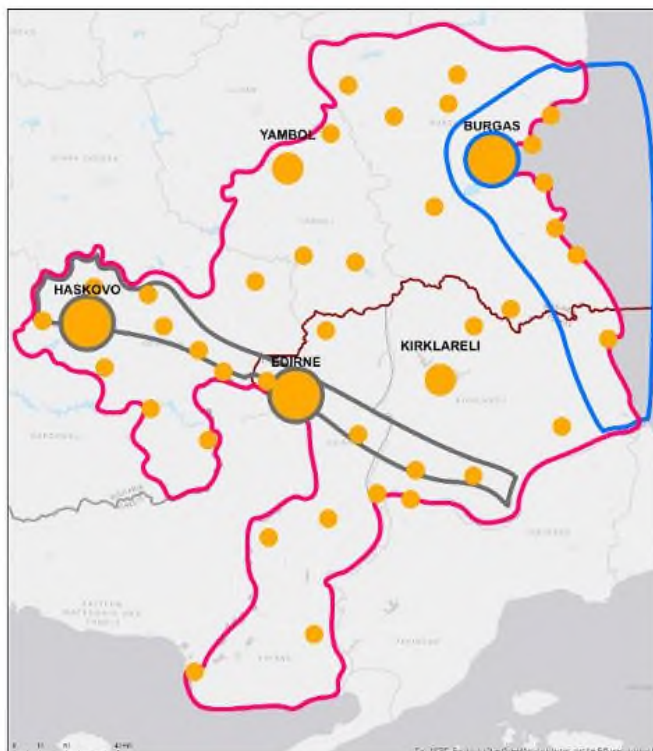
- Уязвимите групи и групите в неравностойно положение продължават да имат ограничен достъп до услуги от общ интерес, поради което интегрираните мерки за подобряване на качеството на услугите и активното икономическо включване на уязвимите лица трябва да бъдат определени с приоритет и от гледна точка на ИКТ, позволяващи повече цифрови решения;

- Нараства степента на използване на ИКТ в българската част от зоната на ТГС, докато турската зона е по-слабо напреднала. И все пак и двете страни работят в по-малко дигитално трансформирана среда, което отваря място за разработване на по-дигитализирани решения в различни области на политиката

6.2.2. Специфична цел 2.2: Намаляване на замърсяването и негативните ефекти от изменението на климата и предвидимите природни бедствия с трансграничен характер

Мярка 2.2. Реализиране на съвместни действия за намаляване на замърсяването и осигуряване на чист въздух, вода и храна и за смекчаване и адаптиране към изменението на климата

- **Зона за намеса:** Цялата функционална зона
- **Зона за интензивна намеса:** Цялата функционалната зона, Зона на взаимодействия земя-море, Зона на активна транспортна комуникация

- Градски център от високо ниво в зона за интензивна намеса
- Градски център от високо ниво в зона за интензивна намеса
- Градски център от високо ниво в зона за интензивна намеса
- Център от общинско и надобщинско ниво в зона за интензивна намеса

Фигура 10. Мярка 2.2 – Зона за намеса и зони за интензивна намеса

- **Съответни нужди и потенциал за развитие:**
 - *На лице е нужда от намаляване сезонното замърсяване на въздуха с фини прахови частици PM10, чрез насърчаване отказването от твърди горива за отопление, осъвременяване на автомобилния транспорт и подобряване състоянието на прилежаща инфраструктура.*
 - *Нужни са съвместни действия по намаляване замърсяванията с трансграничен характер*
 - *Задължително условие за устойчиво развитие в зоната за ТГС е прилагане на мерки за адаптиране към изменението на климата;*

Нуждите и потенциалът, свързани с балансираното пространствено развитие на територията са адресирани чрез изграждането в стратегията на взаимнообвързана в тематичен и териториален аспект система от мерки на базата на утвърждаване на полицентричния модел в условията на местния контекст.

Част от дефинираните нужди и потенциал за развитие на територията остават извън мерките предвидени в стратегията, поради ангажирането с тях в Приоритет 3 на Програмата.

7. УЧАСТИЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ / ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

- **Многостепенно управление и партньорство**

Публикуваният от Европейската Комисия *Делегиран Регламент (ЕС) № 240/2014 от 7.01.2014 г. относно Европейски кодекс на поведение за партньорство в рамките на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ)*²² цели да подпомогне и улесни държавите при организирането на партньорства по отношение на споразуменията за партньорство и програмите, които се осъществяват с подкрепа от ЕСИФ. Партньорството е отдавна утвърден принцип в работата на ЕСИФ и предполага тясно сътрудничество между публичните органи, икономическите и социалните партньори, организацията, представляващи гражданското общество на национално, регионално и местно ниво, в рамките на целия програмен цикъл, състоящ се от изготвяне, изпълнение, мониторинг и оценка. Партньорите биват включени в изготвянето и прилагането на споразуменията за партньорство и програмите. За тази цел са установени основните принципи и добрите практики за осъществяването на навременен, задълбочен и прозрачен процес на консултации с партньорите относно анализа на предизвикателствата и потребностите, за които се търси решение, подбора на целите и приоритетите за преодоляването им, както и по отношение на координационните структури и споразуменията за многостепенно управление, необходими за ефективното изпълнение на политиките.

Консултациите с партньорите/заинтересованите лица, определени в Член 5 на Регламента, гарантират прозрачно и ефективно участие на съответните партньори чрез провеждане на консултации и предоставяне на пълна информация относно процеса и графика на изготвяне на споразумението за партньорство и на програмите, за съдържанието на тези документи и за всички изменения по тях. По отношение на консултациите се вземат предвид: необходимостта от навременното оповестяване на съответната информация и осигуряване на лесен достъп до нея; осигуряването на достатъчно време за партньорите да анализират и представят коментари по основните проектодокументи; осигуряването на механизми, чрез които партньорите да задават въпроси, да представят своя принос и да получават информация за начина, по който техните предложения са били взети предвид; разпространяване на резултатите от консултациите. Когато между различните нива на управление под националното равнище са сключени официални споразумения, държавата членка взема предвид тези споразумения за многостепенно управление в съответствие със своята институционална и нормативна уредба.

Според Чл.7 и Чл.9 на същия регламент, информацията относно участието на партньорите/заинтересованите лица в споразумението за партньорство и изготвянето на програмите включва: списък с партньорите; действията, предприети за осигуряване на активно участие на партньорите, вкл. действията, предприети по отношение на достъпността; ролята на партньорите; резултатите от консултациите с партньорите и

²²<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/ALL/?uri=CELEX%3A32014R0240>

описание на техния принос.

- **Роли и отговорности на партньорите / заинтересованите страни**

Ролята на партньорите се подчертава с представителите на гражданското общество, академичното общество, местните власти, социално-икономическите субекти и сдружения и др., като членове на работните групи, които подготвят стратегическите документи. Участвайки още на ранен етап, те разполагат с възможността за влияние върху изготвянето на документите.

Интегрираната териториална стратегия, за нуждите на програма INTERREG-IPA CBC между Р. България и Р. Турция 2021-2027, се разработва съвместно с **Работна група – Taskforce (РГ)**, създадена въз основа на гореспоменатите съображения, както и по отношение на Делегиран регламент (ЕС) № 240/2014 на Комисията от 7 януари 2014 г. Работната група, която взема широко участие във всички етапи на разработване и съгласуване на стратегията, осигурява продължение на процеса на обществени консултации по подготовката на програма INTERREG-IPA CBC между Р. България и Р. Турция 2021-2027.

Членовете на РГ се номинират спрямо съответната институционална и правна рамка и при спазване на принципа на партньорство. Работната група се състои от балансиран брой представители на двете страни партньори, в това число представители на публичните власти (национални, регионални и местни), икономически и социални партньори, съответни органи, представляващи гражданското общество, включително екологични партньори, неправителствени организации и органи, отговорни за насърчаване на социалното приобщаване, равенството между половете и недискриминацията.

Процесът по изготвянето на самата Интегрирана териториална стратегия започва със въвеждането на Работната група, съставена от съответните регионални и местни власти и органи, както и други местни заинтересовани страни, които подпомагат подготовката на стратегията. Консултантът, подкрепен от Работната група, идентифицира географския район на документа и разработва анализа на нуждите и потенциалите за развитие на обхванатата територия, въз основа на които да бъдат адресирани ключовите сфери на интегрирана стратегическа намеса. Също така Консултантът с подкрепата на Работната група, подготвя методологията на Стратегията, определя участието на партньорите / заинтересованите страни в подготвянето и прилагането ѝ, имайки предвид принципът на многостепенно управление, и развива методологията за изпълнението, мониторинга и оценката ѝ.

Изготвеният списък на операциите, които трябва да бъдат подкрепени, основавани на картографиране на възможни интервенции за интегрирано икономическо и социално развитие, опазване на културното и природното наследство, устойчив туризъм и др., както и идентифицирането на целеви групи и потенциални бенефициенти, се разглеждат и одобряват от РГ. Операциите от списъка са групирани, приоритизирани и ограничени във времето въз основа на прозрачни и ясни методология и критерии за подбор. Точният бюджет за подкрепа на операциите се съгласува с РГ.

Работната група участва активно в координацията, прегледа и одобряването на всички етапи от разработването на Интегрираната териториална стратегия, като е осигурена

широка публичност чрез представяне на Стратегията на различни събития (съответни заседания на Работната група, регионални консултации, други). В Окончателната версия на стратегията се отразяват коментарите и забележките, получени по време на процедурите за консултации и одобрение, както и се отчитат резултатите от Стратегическата екологична оценка (CEO).

Интегрираната стратегия е инструментът, който оформя и води до имплементирането на Приоритетна цел 5, т.е. операционализира подкрепата за интегрирано териториално развитие. Стратегията идентифицира нуждите предлага интервенции за тяхното адресиране в съответствие с подхода SMART (specific, measurable, attainable, relevant and time-bound, т.е. специфични, измерими, постижими, уместни и ограничени във времето). В тясно сътрудничество с Работната група се изготвя списък на операциите, които да бъдат подкрепени, въз основа на локализираните възможни интервенции за интегрирано развитие на региона, както и идентифициране на целеви групи и потенциални бенефициенти. Операциите от списъка се групират, приоритизират и ограничават във времето въз основа на прозрачна и ясна методология. Работната група има роля във всеки етап от създаването на Интегрираната териториална стратегия, освен в Подготвителния. Отговорностите на РГ към изготвянето, мониторинга и оценката на Стратегията са времево обвързани с ключовите моменти за Концептуалния етап, Етапа на планиране и Заключителния етап.

Работната група се председателства от Министерството на регионалното развитие и благоустройството на Р. България, по-точно от директора на Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“. В нея са представени администрации, участващи в обхвата на Интегрираната стратегия, както и заинтересовани организации. **Таблица...**

Таблица 1. Членове на Работната група от Р. България и Р. Турция

Институция	Предмет на дейност	Интернет страница
Република България		
Министерство на регионалното развитие и благоустройството (Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“)	<u>Председател на работната група</u> Изпълнява функциите на Управляващ орган на програмите за трансгранично сътрудничество по Инструмента за предприсъединителна помощ	https://www.mrrb.bg/
Секретариат на Регионалния съвет за развитие на район Югоизточен)	Регионален съвет за развитие	https://www.mrrb.bg/
Национално сдружение на общините в Република България	Представителство и защита на общините пред органите на централната власт: изследвания, анализи, оценка и разработване на предложения за промяна и усъвършенстване на политиката по отношение на местното	https://www.namrb.org/

Институция	Предмет на дейност	Интернет страница
	самоуправление, лобиране	
Областна администрация Хасково	Осъществява държавното управление по места и осигурява съответствие между националните и местните интереси при провеждане на регионалната политика.	https://www.hs.government.bg/
Областна администрация Бургас	Осъществява държавното управление по места и осигурява съответствие между националните и местните интереси при провеждане на регионалната политика.	https://www.bs.government.bg/
Областна администрация Ямбол	Осъществява държавното управление по места и осигурява съответствие между националните и местните интереси при провеждане на регионалната политика.	https://yambol.government.bg/
Агенция пътна инфраструктура (Регионално управление Хасково)	Държавна пътна администрация	http://www.api.bg/index.php/bg/
Българска стопанска камара	Неправителствена организация. Водещ партньор на държавата при определянето на икономическата политика. Представителна организация на работодателите на национално равнище.	https://www.bia-bg.com/
БСК, Индуриална стопанска асоциация – Ямбол	Сдружение с нестопанска цел. Доброволен икономически съюз на фирми, стопански и други организации, независимо от тяхната форма на собственост. Работодателска организация, регионален представител на Българска стопанска камара.	https://www.bia-bg.com/region/view/390/
Индуриален и логистичен парк Бургас	Изграждане, управление и развитие на индуриални зони	https://www.industrialpark-burgas.bg/bg
СНЦ "Клуб Европейски инициативи - ИДЕА" – Ямбол	Насърчаване на пряко гражданско участие в процеса на регионално развитие. Създаване и укрепване на	https://www.facebook.com/NGO.IDEA/about/?ref=page_internal

Институция	Предмет на дейност	Интернет страница
	благоприятни условия за икономически и социален прогрес; за регионално развитие, за развитие на екологията, туризма, културата, образованието, информационните технологии, социалните и културни дейности и бизнес-отношенията, съхранение и развитие на местните традиции и други, насочени към осъзнаване и оценяване на местната културна идентичност и нейното разнообразие.	
Фондация „Виа Понтика“ – Бургас	Неправителствена организация, действаща в обществена полза и учредена с цел опазване на българската природа – съхраняване на природните ресурси, промяна на отношението към защитените територии и осъзнаване на възможностите, ползите и отговорностите към биоразнообразието в България.	https://viapontica.org/bg/
Институт за регионални стратегии – Бургас	Юридическо лице с нестопанска цел с идея осъществяване на общественополезна дейност, насочена към изработването, популяризирането и реализацията на проекти в областта на икономическо и инфраструктурно интегрирано развитие на отделните региони и области.	http://www.irsburgas.com/
Република Турция		
Вилает Одрин	Държавен орган, отговарящ както за националното правителство, така и за държавните дела във вилаета	http://www.edirne.gov.tr/
Вилает Лозенград (Служба на ЕС и международни отношения)	Държавен орган, отговарящ както за националното правителство, така и за държавните дела във вилаета	http://www.kirklareli.gov.tr/
Община Одрин (Служба ЕС и международни отношения)	Офис с международна насоченост на ниво местна администрация	https://www.edirne.bel.tr/
Асоциация „Обратно към	Младежка организация, която	http://dogayadonusdernegi.org

Институция	Предмет на дейност	Интернет страница
Природата“ Лозенград	предлага реалистична перспектива за борбата с проблемите на околната среда и правата на младежта, която се занимава едновременно с екологията, правата на човека и поминъка, за да направи възможен устойчив живот за всички живи същества.	/
Асоциацията за насърчаване на туризма в Одрин	НПО, което като международна платформа има за цел да работи за въвеждането на Одрин и защитата на туристическите обекти. Целта е да се доближи до стандартите за настаняване в туристическата индустрия, услугите за храна и напитки, обучение, семинари и работни групи	http://ettder.org/about-us/
Търговско-промишлена палата Лозенград	Основни дейности: защита на бизнес интересите и споделяне на бизнес опит и бизнес интереси, контакт с правителствата, гражданското общество, местните медии и пресата и организиране на търговски изложения и събития.	https://www.chamber-commerce.net/dir/4342/Kirklareli-Chamber-of-Commerce-and-Industry-in-Kirklareli
Търговско-промишлена палата в Одрин (Служба ЕС и международни отношения)	Основни дейности: защита на бизнес интересите и споделяне на бизнес опит и бизнес интереси, контакт с правителствата, гражданското общество, местните медии и пресата и организиране на търговски изложения и събития.	https://etso.org.tr/
Университет Тракия	Държавен университет, с институции и училища, разположени в района на Тракия. Университетът ръководи научни дейности, свързани с регионалното развитие и има международни връзки, особено в рамките на Балканската мрежа от университети.	https://www.trakya.edu.tr/
Университет Лозенград	Университетът Къркларели е под администрацията на Ректората на университета Тракия.	https://www.klu.edu.tr/dil/en

Институция	Предмет на дейност	Интернет страница
	Университетът се основава на силен опит в Инженерния факултет.	
Агенция за развитие на Тракия	С цел да осигури регионално развитие, агенцията извършва операции по планиране, програмиране и координация, насочени към публичния, частния сектор, университетите и организациите на гражданското общество. Ориентирани към резултатите проекти се извършват за социално и икономическо развитие в Тракия.	https://www.trakyaka.org

- **Устойчивост на партньорствата**

Многостепенният модел на управление включва използването на съществуващи договорености или създаването на структури²³ (напр. секретариати, сдружения на общини и т.н.) или механизми за координация (напр. работни групи, договори или споразумения и т.н.). Изграждането на капацитет в многогодишното многостепенно стратегическо планиране и реализация, особено на местно ниво, увеличава ролята на местните власти, другите поднационални органи, икономическите и социалните партньори, организациите, представляващи гражданското общество, участващи в управлението и изпълнението на ЕСИ фондове и в дългосрочен план помага за укрепване на капацитета в областта на териториалното развитие. Подсилването на сътрудничеството между властите, гражданското общество, стопанските организации, университетите и изследователските институции по приоритетните теми на Стратегията е от съществено значение за поддържането и доизграждането на капацитета.

Устойчивостта на взетите решения, основаващи се на Стратегията, е пряко свързана с многостепенното управление като принцип и двигател на иновациите и добрите практики. За целта са нужни редовни форуми на заинтересованите страни по теми, било то на живо или във виртуалната среда. В това число влиза и разработването на формати, които разглеждат и концептуализират темите чрез активна комуникация, обмяна на опит и практически съюзи.

²³https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/integrated_strategies/integrated_strategies_en.pdf

8. МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Трансформирането на предвидените в стратегията мерки и проекти в реални интервенции ще се осъществи чрез реализирането на план за изпълнението на стратегията. С плана се установява последователността и сроковете за изпълнение на предвидените мерки.

Реализирането на интервенциите ще се осъществи чрез:

- Избиране на изпълнител, който да доразвие и изпълни предварително лансирана проектна идея (индикативен проект), чрез конкурс (осигуряват възможност за балансирана основа за интегрирано развитие, защото техните взаимовръзки и роли в пакета от мерки са предварително оценени)
- Финансиране на проекти на състезателен принцип съобразно предварително обявени изисквания, когато естеството на задачата изисква предприемаческа инициатива, която да бъде подкрепена, т.е. оформени са критерии за оценка, а идеите идват от предприемачите/заинтересованите страни (осигуряват възможност за широка изява и креативност на местните предприемачи, чиито умения Стратегията си е поставила за цел да развива)

Разликата е свързана с различно ниво на творческа свобода в процеса на оформяне и изпълнение на проектни идеи. Това ще създаде необходимата гъвкавост на Стратегията да поддържа връзката си с местния контекст през целия времеви период на изпълнение на програмата. Успешното реализиране на проектите и преодолените по време на процеса трудности и предизвикателства ще дадат нужната увереност и тласък в развитието на предприемаческата среда в региона и ще покажат способността на публично-частните партньорства да решават значими за местните общности проблеми.

Изборът на проектите за краткия списък и определянето на изискванията за финансирането на проекти на състезателен принцип е задължение на Работната група, която съгласно Регламента носи отговорността за изработване и прилагане на стратегията. Договарянето на проектите е в компетенциите на Управляващия орган на програмата, който носи отговорността по изпълнение на самата програма.

След успешното приключване на задълженията си по изготвяне и одобряване на Стратегията Работната група се трансформира в **Мониторингов комитет по изпълнение на стратегията** (МКИС) и става част от Мониторинговия комитет по изпълнение на програмата. По този начин партньорите, които съгласно Регламента носят основната отговорност за изработване и изпълнение на стратегията, продължават своето участие в процеса като участници в МКИС .

Отговорностите на МКИС и Управляващия орган на програмата (УО) са в синхрон с Регламента, Договора за възлагане изработването на Стратегията и логиката на изготвяне на самата Стратегия. От гледна точка изпълнение на стратегията МКИС и УО се натоварват със следните права и задължения:

МКИС участва активно в изготвянето на стратегията, подбора на проекти за краткия списък и дефиниране на изисквания за избор на проекти на състезателен принцип, приема правила и критерии за мониторинг и оценка на стратегията, следи и дава становища по мониторинга и приема периодичните оценки на изпълнението на стратегията, дава

препоръки по актуализиране на Плана за действие.

МКИС разглежда всякакви въпроси, които засягат качеството на изпълнение на стратегията и мерките за тяхното разрешаване, напредъка в изпълнението на стратегията, приноса на програмата за адресиране на нуждите и потенциала за развитие на територията, напредъка в извършването на оценките, обобщенията на оценките и евентуалните последващи действия по констатациите от тях.

МКИС одобрява методологията и критериите, използвани за подбор на операции, включително измененията в тях, годишните доклади за качеството на изпълнението на стратегията, плана за оценка и неговите изменения.

МКИС прави предложения за изменение, съдържащи обосновка показваща как отговарят на условията релевантни за стратегията и какъв е техния очакван принос върху постигане на целите на стратегията, съобразно предизвикалите тези предложения обстоятелства.

Управляващ орган на програмата има оперативни функции по отношение на стратегията:

От гледна точка на изпълнение на стратегията Управляващият орган на програмата отговаря за възлагането на годишните доклади и периодичните оценки на изпълнението на стратегията, актуализира Плана за действие, договаря проектите от краткия списък и избраните на състезателен принцип проекти.

УО прави оценка на предложението за изменение от МКИС и на неговото съответствие с изискванията към стратегията, и аргументирано приема или връща за прецизиране направеното предложение в рамките на един месец.

УО осигурява на МКИС своевременно цялата информация, необходима за изпълнение на неговите задачи, като записва и съхранява в електронна система данните за всяка операция, необходими за целите на мониторинга, оценката, финансовото управление, проверките и одитите, и гарантира сигурността, целостта и поверителността на данните и самоличността на потребителите.

Мониторингът има за цел периодично да представя на Управляващия орган на програмата и МКИС възможно най-ясна и точна картина на изпълнение на стратегията. По този начин управляващите стратегията ще следят за непредвидени обстоятелства и пречки за нейното изпълнение и ще могат да вземат адекватни решения за намеса когато се налага. За целта се използва набор от подходящи индикатори.

Индикаторите за изпълнение са свързани с непосредствения резултат/продукт от изпълнението на проектите и най-често се измерват в количествени единици (брой, километри, парични единици и др.)

Индикаторите за резултат са свързани с постигане на специфичните цели . Те показват съотношение между начална и постигната стойност и позволяват да се оцени приноса на стратегията към развитието на региона.

Оценката на изпълнението на стратегията дава информация за степента на постигане на поставените цели и как те допринасят за интегрираното териториално развитие на региона. Информационното му осигуряване се осъществява посредством провеждания през цялото време на изпълнение на стратегията мониторинг.

Периодичните оценки дават важна информация свързана с ефективността, ефикасността и адекватността на стратегията. На тази база управляващите могат да вземат решения за подходяща промяна в рамките на предварително заложената възможност за гъвкавост на стратегията. Те се осъществяват чрез ежегодни доклади за изпълнение на стратегията и окончателен доклад за постигане на целите на стратегията.

Постигането на предизвикан от интервенциите на стратегията напредък се оценява на базата на промяната в предварително избрани показатели (индикатори).